

 የማቴዎስ ወንጌል ጥልቅ ጥናት፡ መግቢያ

ወደዚህ መንፈሳዊ ጉዞ እንኳን በደህና መጡ! ይህ መጽሐፍ የተዘጋጀው የማቴዎስን ወንጌል በቃላት ደረጃ ብቻ ሳይሆን፤ በመንፈሳዊ ጥልቀቱና በታሪካዊ ይዘቱ እንድታጠኑት ታስቦ ነው። ማቴዎስ ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰፋው ንጉሥና መሲሕ መሆኑን ለአይሁድና ለአሕዛብ ሁሉ ለማብሰር የጻፈው ድንቅ ወንጌል ነው።

 የዚህ ጥናት ዓላማ

ይህ የጥናት መጽሐፍ በተለይ በሦስት ዋና ዋና ነጥቦች ላይ ያተኩራል፡-

ቃሉን መረዳት፡- እያንዳንዱን ምዕራፍና ቁጥር ከዋናው ሰዋሰዋዊና ታሪካዊ አውድ ጋር ማገናዘብ።

ክርስቶስን ማየት፡- በብሉይ ኪዳን የተነገሩ ትንቢቶች በኢየሱስ ሕይወትና አገልግሎት እንዴት እንደተፈጸሙ መመልከት።

በሕይወት መተርጎም፡- የተማርነውን እውነት በዕለት ተዕለት ኑሯችን እንዴት ተግባራዊ እንደምናደርግ መረዳት።

 ለአንባቢው መልእክት

ይህንን መጽሐፍ ስታነብ መንፈስ ቅዱስ ልቦናህን እንዲያበራው ጸልይ። እያንዳንዱ ትምህርት ወደ ክርስቶስ ይበልጥ የሚያቀርብህና በእምነት የሚያሳድግህ ይሁን። የንጉሡን ወንጌል አብረን እንመርምር!

ይህ የጥናት መምሪያ ለግል ጥናትም ሆነ በቤተክርስቲያን ውስጥ ለሚደረጉ የቡድን ውይይቶች እጅግ አመቺ ነው።

ስለ አገልግሎታችን፡- የሕይወት እንጀራ አገልግሎት የእግዚአብሔርን ቃል እውነት ሁሉም ሰው ሊረዳው በሚችል ቀላልና ማራኪ አቀራረብ ለማድረስ የሚሠራ የወንጌል አገልግሎት ነው።

በነጻ የተሰጠ - ለሽያጭ የማይውል

የማቴዎስ ወንጌል

የጥናት መመሪያ

Images by © 2026 በጀማኒ ሰው ሠራሽ አስተውሎት (Gemini AI) የተሳለ. CC BY-NC-SA 4.0.

አማርኛ
Ethiopia

Copyright © 2026, የቅጂ መብት ባለቤት፡- © 2026 የሕይወት እንጀራ አገልግሎት (Yehiwot Enjera Ministry) የአጠቃቀም ፈቃድ፡- ይህ የጥናት መጽሐፍ የእግዚአብሔር ቃል ለሁሉም በነጻ እንዲደርስ ታስቦ የተዘጋጀ ነው። በመሆኑም የሚከተሉትን መመሪያዎች በመከተል በነጻነት መጠቀም ይቻላል፡-
📄 የምንጭ ምስክርነት፡- ይህንን ጽሑፍ በማንኛውም መድረክ ሲጠቀሙ ወይም ሲያሰራጩ የይዘቱን ምንጭ (የሕይወት እንጀራ አገልግሎት) መጥቀስ ይኖርብዎታል። 🙌 ለሽያጭ ያልቀረበ፡- ይህንን የጥናት መጽሐፍ ለማንኛውም ዓይነት የንግድ ሥራ ወይም ገቢ ለማግኘት መጠቀም በጥብቅ የተከለከለ ነው። ❌ ይዘቱን አለመለወጥ፡- የመጽሐፉን ይዘት ሳይለውጡ፣ ሳይጨምሩ ወይም ሳይቀንሱ እንዳለ ለሌሎች ማጋራት፣ ፕሪንት ማድረግና አባዝቶ ማሰራጨት ይቻላል። ✅ "...በነጻ የተቀበላችሁትንም በነጻ ስጡ።" (ማቴ 10፡8) በሚለው መለኮታዊ መመሪያ መሠረት፣ ይህ የጥናት መመሪያ ለወንጌል አገልግሎትና ለቅዱሳን መታገጽ በነጻ እንዲውል ተፈቅዷል። 🙏

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
You may not use this work for commercial purposes. You may adapt and add to this work. You must keep the copyright and credits for authors, illustrators, etc.

የማቴዎስ ወንጌል ጥልቅ ጥናት፡ ታሪካዊ፣ ዳራዊ እና ሥነ-መለኮታዊ ትንተና

መግቢያ እና የታሪካዊ ዳራ ትንተና

የማቴዎስ ወንጌል በአዲስ ኪዳን መጻሕፍት ዝርዝር ውስጥ በቅድሚያ መቀመጡ በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥ የነበረውን ከፍተኛ ተቀባይነትና ሥልጣናዊ ፋይዳ የሚያሳይ ነው¹። ይህ መጻሕፍት የተጻፈበት ዋና ዓላማ ኢየሱስ ክርስቶስ በብሉይ ኪዳን ነቢያት የተነገረለት፣ የአብርሃም ዘር እና የዳዊት ልጅ የሆነው መሲሕ መሆኑን ለአይሁድ አማኞች እና በአይሁድ ባሕል ውስጥ ለነበሩ አሕዛብ ለማስረዳት ነው 2። መጽሐፉ የተጻፈበትን ዘመን በተመለከተ በምሁራን መካከል ሰፊ ክርክር ቢኖርም፣ ወግ አጥባቂ ምሁራን በ60ዎቹ ዓመታት (ከ55-65 ዓ.ም) አካባቢ እንደሆነ ሲገልጹ፣ ዘመናዊ የታሪክ ተመራማሪዎች ደግሞ በ70 ዓ.ም የኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስ መፍረስ በኋላ ባለው ጊዜ (ከ80-90 ዓ.ም) ውስጥ እንደተጻፈ ይገምታሉ 2። መጽሐፉ የተጻፈበት ቦታ ሶርያ አንጻራዊ ሳይሆን እንዳልቀረ የሚገመት ሲሆን፣ ይህ ቦታ ለግሪካዊ ቋንቋ ተናጋሪ አይሁድ ክርስቲያኖች ምቹ ማዕከል ነበረ³።

ጸሃፊው ማቴዎስ (ሌዊ) ቀድሞ ቀራጭ የነበረ በመሆኑ፣ የእርሱ ሙያዊ ክህሎት በመጽሐፉ አወቃቀር ላይ ከፍተኛ ተጽዕኖ አሳድሯል 2። ማቴዎስ ነገሮችን በሥርዓት የማደራጀት፣ በዝርዝር የመመዝገብ እና የሂሳብ አያያዝ ጥበብ የነበረው ሰው መሆኑ በመጽሐፉ ውስጥ በሚታዩት አምስት ዋና ዋና ስብከቶች (Discourses) እና በቁጥር ስሌቶች ላይ ይንጸባረቃል 2። ማቴዎስ ኢየሱስን እንደ "አዲሱ ሙሴ" አድርጎ ለማቅረብ የፈለገ ሲሆን፣ ይህም በአይሁድ ሕግ (Torah) አምስት መጻሕፍት ተጓዳኝ የሆኑ አምስት ታላላቅ ስብከቶችን በመጽሐፉ መዋቅር ውስጥ በማካተቱ ይገለጣል⁶።

III የማቴዎስ ወንጌል መቅራዊ ክፍፍል

የማቴዎስ ወንጌል በሥርዓት የተዋቀረና ትምህርቶቹን በምድብ የሚያስቀምጥ ድንቅ መጽሐፍ ነው። ሙሉውን የወንጌል ታሪክ በሚከተሉት ዋና ዋና ክፍሎች መመልከት ይቻላል፡-

✦ መቅድም (ምዕራፍ 1-2) ይህ ክፍል የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን የትውልድ ሐረግ፣ አመጣጥና የሕፃንነት ታሪክ ይተርካል። መሲሁ ከአብርሃምና ከዳዊት ዘር መምጣቱን በማረጋገጥ ጉዞውን ይጀምራል።

📖 አንደኛው መጽሐፍ (ምዕራፍ 3-7) ይህ ክፍል የመንግሥተ ሰማያትን አዋጅ ይይዛል። በተለይም በምዕራፍ 5-7 ላይ የሚገኘው ታዋቂው "የተራራው ስብከት" የዚህ ክፍል ማዕከል ሲሆን፣ የመንግሥቱ ዜጎች ሊኖራቸው የሚገባውን ሥነ-ምግባር ያስተምራል።

🕊 ሁለተኛው መጽሐፍ (ምዕራፍ 8-10) እዚህ ጋር የመሲሁን ሥልጣን በተግባር እናያለን። ጌታ በተለያዩ ተአምራት የታመሙትን ሲፈውስና አጋንንትን ሲያስወጣ ይታያል። በመቀጠልም ሐዋርያትን ለተልእኮ እንዴት ማሰማራት እንዳለባቸው መመሪያ ይሰጣል።

🕊 ሦስተኛው መጽሐፍ (ምዕራፍ 11-13) በዚህ ክፍል ውስጥ በመንግሥቱ ላይ የሚነሱ ተቃውሞዎች ይታያሉ። ጌታችን ኢየሱስ የመንግሥተ ሰማያትን ምስጢር በምሳሌዎች ለሕዝቡ ማስተማር የጀመረበትና የምሳሌዎች ስብከት የሚገኝበት ክፍል ነው።

🏰 አራተኛው መጽሐፍ (ምዕራፍ 14-18) ይህ ክፍል ትኩረቱ በቤተ ክርስቲያን ምስረታና በማኅበረሰብ ሕይወት ላይ ነው። የጳጥሮስ ምስክርነት፣ የጌታ መለወጥና ደቀ መዛሙርት እርስ በእርሳቸው እንዴት መኖር እንዳለባቸው የሚገልጹ ትምህርቶችን ይዟል።

⚖ አምስተኛው መጽሐፍ (ምዕራፍ 19-25) ወደ ኢየሩሳሌም የሚደረገውን የፍርድ ጉዞ ይተርካል። በደብረ ዘይት ተራራ ላይ ስለ ዓለም መጨረሻና ስለ ጌታ ዳግም ምጽዓት የተሰጡ ጥልቅ ትምህርቶችንና ማስጠንቀቂያዎችን ያካትታል።

🌅 መደምደሚያ (ምዕራፍ 26-28) የወንጌሉ ማሳረጊያና የድኅነታችንን መሠረት የሆነው ክፍል ነው። የጌታችንን ሕመማት፣ የመስቀል ላይ ሞትና በሦስተኛው ቀን በክብር መነሳቱን በዝርዝር ያቀርባል።

ይህ ጥናት እያንዳንዱን ምዕራፍና ቁጥር በሐሳብ ምድብ በመከፋፈል፣ ምልክታዎችንና ትርጓሜዎችን እንዲሁም ጥልቅ ውይይት የሚያስነሱ ጥያቄዎችን በዝርዝር ያቀርባል።

ምዕራፍ 1 እና 2: የመሲሁ አመጣጥ እና የልጅነት ታሪክ

ምዕራፍ 1:1-17 — የኢየሱስ ክርስቶስ የትውልድ ሐረግ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ማቴዎስ ወንጌሉን የጀመረው ኢየሱስን ከአብርሃም እና ከዳዊት ጋር በማያያዝ ነው 10። ይህ ሐረግ በአይሁድ ባሕሪ ውስጥ የንግሥናን ሕጋዊነት ለማረጋገጥ ወሳኝ ነበር 11። የትውልድ ሐረጉ በአሥራ አራት ትውልዶች በሦስት ምድብ መከፈሉ (ከአብርሃም እስከ ዳዊት፣ ከዳዊት እስከ ምርኮ፣ ከምርኮ እስከ ክርስቶስ) የአጋጣሚ ሳይሆን፣ "ዳዊት" ለሚለው ስም በአይሁድ የቁጥር ስሌት (Gematria) የሚሰጠውን ዋጋ የሚወክል ነው 8። በሐረጉ ውስጥ አራት ሴቶች (ትዕማር፣ ረዓብ፣ ሩት እና የአርዮ ሚስት) መካተታቸው የተለመደ ባይሆንም፣ የእግዚአብሔር ጸጋ ከአይሁድ ወገን ባልሆኑትና ታሪካቸው አወዛጋቢ በሆኑት ላይም እንደሚሠራ ያሳያል 11። ይህ ኢየሱስ የአይሁድ ብቻ ሳይሆን የዓለም ሁሉ አዳኝ መሆኑን የሚጠቁም የመጀመሪያው ፍንጭ ነው 13።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ማቴዎስ ወንጌሉን በዘር ሐረግ መጀመሩ ለአይሁድ አንባቢያን ምን ዓይነት ሥነ-ልቦናዊ እና ሥነ-መለኮታዊ መልእክት ያስተላልፋል?
- 👉 በሐረጉ ውስጥ የተጠቀሱት አራት ሴቶች ታሪክ ስለ እግዚአብሔር ቤዛዊ ጸጋ ምን ያስተምረናል?
- 👉 የትውልድ ሐረጉ በ14 ትውልዶች በሦስት ምድብ መከፈሉ ስለ ታሪክ መሪነት እና መለኮታዊ ዕቅድ ምን ይነግረናል?
- 👉 "ዳዊት ልጅ" እና "የአብርሃም ልጅ" የሚሉትን መጠሪያዎች በማቴዎስ ወንጌል ዓላማ አንጻር አብራሩ።
- 👉 በሐረጉ ውስጥ ያሉ አንዳንድ ስሞች መዘለላቸው (Abbreviated Genealogy) መጽሐፍ ቅዱሳዊ ታማኝነትን ይነካልን? እንዴት? 11
- 👉 የኢየሱስ የትውልድ ሐረግ ከሥጋዊ መስመር ይልቅ ወደ ንግሥና መስመር (Legal Line) ያዘነበለው ለምንድን ነው?
- 👉 በሐረጉ መጨረሻ ላይ የሴፍ "የማርያም ባል" ተብሎ መጠቀሱ ስለ ኢየሱስ ድንግልናዊ ልደት የሚሰጠው ፍንጭ ምንድን ነው?
- 👉 የባቢሎን ምርኮ በትውልድ ሐረጉ ውስጥ እንደ ትልቅ የመለያ ነጥብ መጠቀሱ ስለ እስራኤል ተስፋ ምን ያሳያል?

ምዕራፍ 1:18-25 — የኢየሱስ ክርስቶስ ልደት

ምልከታ እና ትርጓሜ፦ ኢየሱስ የተወለደው ከመንፈስ ቅዱስ መሆኑ እርሱ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን የሚያረጋግጥ መሠረታዊ እውነት ነው⁵። ዮሴፍ ማርያም መጽናሷን ባወቀ ጊዜ "በስውር ሊተዋት" ማሰቡ ጻድቅነቱንና ለሕግ ያለውን አክብሮት ያሳያል¹¹። ሆኖም መለኮታዊው መገለጥ የኢሳይያስን 7:14 ትንቢት (ድንግል ትግንሳላች) በማስታወስ፣ የተወለደው ሕፃን "አማኑኤል" (እግዚአብሔር ከእኛ ጋር) መሆኑን አበሰረ¹⁴። "ኢየሱስ" የሚለው ስም ትርጉም "ያህዌ ያድናል" ማለት ሲሆን፣ ተልእኮውም ሕዝቡን ከኃጢአታቸው ማዳን እንደሆነ በግልጽ ተቀምጧል¹⁴።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፦

- 👉 ዮሴፍ ማርያምን በስውር ሊተዋት ማሰቡ ስለ ጠባዩ እና ስለ አቋሙ ምን ያስተምረናል?
- 👉 መልአኩ ለዮሴፍ በሕልም መገለጡ እግዚአብሔር በዝምታ ውስጥ የሚሠራውን ሥራ እንዴት ያሳያል?
- 👉 "አማኑኤል" የሚለው ስም ለክርስቲያናዊ ሕይወት ያለው ተግባራዊ ትርጉም ምንድን ነው?
- 👉 የኢየሱስ ከድንግል መጸነስ (Virgin Birth) ስለ እርሱ ኃጢአት አልባነት የሚሰጠው ዋስትና ምንድን ነው?¹¹
- 👉 ዮሴፍ ከእንቅልፉ ነቅቶ የታዘዘውን ወዲያውኑ ማድረግ ለእኛ ምን ዓይነት አርአያ ይሆንልናል?
- 👉 "ኢየሱስ" የሚለው ስም ከጥንታዊው "ኢያሱ" ጋር ያለውን ትስስር እና ልዩነት አብራሩ። እግዚአብሔር ለምን ዮሴፍን በሕልም ለመምራት መረጠ?
- 👉 በዚህ ክፍል ውስጥ የተጠቀሰው ትንቢታዊ ፍጻሜ ማቴዎስ ለብሉይ ኪዳን ያለውን አክብሮት እንዴት ያሳያል?
- 👉 ዮሴፍ ሕፃኑ እስኪወለድ ድረስ ማርያምን አለማወቁ ለምን አስፈለገ?
- 👉 የኢየሱስ ልደት ታሪክ የእግዚአብሔርን ዝቅ ማለት (Condescension) እንዴት ይገልጻል?

ምዕራፍ 2:1-12 — የሰብአ ሰገል ጉብኝት

ምልከታ እና ትርጓሜ፦ ሰብአ ሰገል ከምሥራቅ መምጣታቸው ወንጌል ገና ከጅምሩ ለአሕዛብም ጭምር መሆኑን ያሳያል¹²። ሄሮድስ ግን የአይሁድ ንጉሥ መወለዱን ሲሰማ ደነገጠ፤ ይህም በሥልጣን ላይ ካለው ዓለማዊ ኃይልና በመለኮታዊው ንጉሥ መካከል ያለውን ግጭት ያሳያል⁸። ሰብአ ሰገል ያቀረቧቸው ስጦታዎች (ወርቅ ለንግሥናው፣ ዕጣን ለአምላክነቱ፣ ከርቤ ለሕመምና ለሞቱ) ኢየሱስ ማን እንደሆነ የሚገልጹ ምስጢራዊ ምልክቶች ናቸው¹⁰።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፦

- 👉 ሰብአ ሰገል ኮከብ አይተው መምጣታቸው እግዚአብሔር ራሱን ለአሕዛብ እንዴት እንደሚገልጥ ምን ያስተምረናል?
- 👉 ሄሮድስ እና የሕግ መምህራኑ ስለ ኢየሱስ ልደት የነበራቸው የተለያዩ ምላሽ (ጭንቀት እና ግድየለሽነት) ምን ያሳያል?
- 👉 ሰብአ ሰገል ሕፃኑን ሲያየት "ወድቀው ሰገዱለት" ማለቱ ስለ ክርስቶስ አምላክነት ምን ይነግረናል?⁵
- 👉 ወርቅ፣ ዕጣን እና ከርቤ ለክርስቶስ መስጠታቸው ዛሬ እኛ ለእግዚአብሔር ከምናቀርበው አምልኮ ጋር እንዴት ይያያዛል?
- 👉 ሰብአ ሰገል በሌላ መንገድ ወደ አገራቸው መመለሳቸው መለኮታዊ ጥበቃን እንዴት ያሳያል?
- 👉 የአይሁድ መሪዎች መሲሐ የሚወለድበትን ቦታ እያወቁ ሄደው አለመፈለጋቸው ምን ዓይነት መንፈሳዊ ድንገዝናን ያሳያል?
- 👉 ሄሮድስ ሕፃኑን "እኔም መጥቼ እንድሰግድለት" ማለቱ በሃይማኖት ሽፋን የሚደረግ ተንኮልን እንዴት ይገልጻል?
- 👉 ኮከቡ ሰብአ ሰገልን መምራቱ ተፈጥሮ ለፈጣሪዋ የምትሰጠውን ምስክርነት እንዴት ያሳያል?
- 👉 የሰብአ ሰገል ጉብኝት ለቤተ ክርስቲያን ተልእኮ (Mission) የሚሰጠው ፍንጭ ምንድን ነው?
- 👉 በሕይወታችን ውስጥ "ኮከብ" ሆኖ ወደ ክርስቶስ የሚመራን ምንድን ነው?

ምዕራፍ 2:13-23 — ወደ ግብፅ መሸሽ እና ወደ ናዝሬት መመለስ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ይህ ክፍል ኢየሱስን እንደ "አዲሱ ሙሴ" ያቀርባል⁶። ሙሴ ከፈርዖን ጭፍጨፋ እንደዳነ ሁሉ ኢየሱስም ከሄሮድስ ጭፍጨፋ ድኗል⁷። ወደ ግብፅ መውረዱ እና መመለሱ "ልጄን ከግብፅ ጠራሁት" የሚለውን የሆሴዕ 11:1 ትንቢት ይፈጽማል⁸። ሄሮድስ በቤተልሔም ሕፃናትን መግደሉ የኤርምያስ 31:15 ትንቢት ፍጻሜ ሲሆን፣ ይህም መሲሐ በመከራ ውስጥ እንደሚያልፍ ያሳያል¹⁴። በመጨረሻም በናዝሬት መኖሩ "ናዝሬዊ ይባላል" የሚለውን የነቢያት ቃል ይፈጽማል¹⁶።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ኢየሱስ ወደ ግብፅ መሸሹ ከእስራኤል ሕዝብ ታሪክ (Exodus) ጋር ያለውን ተመሳሳይነት አብራሩ።
- 👉 ሄሮድስ ሕፃናትን መግደሉ በዓለም ላይ ስላለው ክፋት እና መለኮታዊ ጥበቃ ምን ያስተምረናል?
- 👉 ራሔል ስለ ልጆቿ ማልቀሷ (ኤር 31:15) በማቴዎስ አውድ ውስጥ ምን ትርጉም አለው?
- 👉 ዮሴፍ በመላእክት ትእዛዝ ደጋግሞ መመራቱ ስለ ታዛዥነት ምን ይነግረናል?
- 👉 ኢየሱስ "ናዝሬዊ" መባሉ በወቅቱ ከነበረው ማኅበራዊ ንቀት አንጻር እንዴት ይታያል?¹⁴
- 👉 ግብፅ በአንድ ወቅት የእስራኤል ባርነት ቦታ የነበረች ቢሆንም ለኢየሱስ ግን የመሸሸጊያ ቦታ መሆኗ ምን ያሳያል?
- 👉 ሄሮድስ ከምተ በኋላ የመመለስ ትእዛዝ መሰጠቱ ክፋት ጊዜያዊ እንደሆነ እንዴት ያሳያል?
- 👉 አርኬላዎስን በመፍራት ወደ ገሊላ መሄዱ መለኮታዊ መመሪያን ከጥንቃቄ ጋር እንዴት ማጣመር እንደሚቻል ያሳያል?
- 👉 በምዕራፍ 2 ውስጥ የተጠቀሱት አራት ትንቢታዊ ፍጻሜዎች ኢየሱስን እንደ መሲሐ ለማረጋገጥ ያላቸው ሚና ምንድን ነው?
- 👉 ይህ ታሪክ በስደት ላይ ላሉ ክርስቲያኖች ምን ዓይነት መጽናኛ ይሰጣል?

ምዕራፍ 3 እና 4: የአገልግሎት ዝግጅት እና ጅምር

ምዕራፍ 3:1-12 — የመጥምቁ የሐንስ ስብከት

ምልከታ እና ትርጓሜ:- መጥምቁ የሐንስ የኢየሱስ መንገድ ጠራጊ ነው⁵። የእርሱ መልእክት "መንግሥተ ሰማያት ቀርባለችና ንስሐ ግቡ" የሚል ነበር¹⁴። የሐንስ የኤልያስን ዓይነት አለባበስ መልበስ እርሱ የተነገረለት ነቢይ መሆኑን ያሳያል¹⁴። ፈሪሳውያንን እና ሰዱቃውያንን "የእባብ ልጆች" ማለቱ የሃይማኖት ውጫዊነት ብቻውን ከሚመጣው ቁጣ እንደማይደን ለማስጠንቀቅ ነው¹⁷። እውነተኛ ንስሐ "የንስሐ ፍሬ" ማፍራትን እንደሚጠይቅ አጽንቷል 14።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 የሐንስ በምድረ በዳ መስበኩ እና የእርሱ አኗኗር ከዘመኑ ባሕል ጋር እንዴት ይቃረናል?
- 👉 "መንግሥተ ሰማያት ቀርባለች" የሚለው መልእክት በወቅቱ ለነበረው አይሁዳዊ ምን ትርጉም ነበረው?
- 👉 "የንስሐ ፍሬ" ማፍራት ሲባል በተግባር ምን ማለት ነው?
- 👉 የሐንስ አይሁድን "በኡብርሃም ልጅነት" እንዳይመኩ ማስጠንቀቁ ለምን አስፈለገ?
- 👉 በውኃ ማጥመቅ እና "በመንፈስ ቅዱስና በእሳት" ማጥመቅ መካከል ያለውን ልዩነት አብራሩ።
- 👉 "መጥረጊያው በእጁ ነው" የሚለው ምሳሌ ስለ መለኮታዊ ፍርድ ምን ያስተምራል?
- 👉 የሐንስ ራሱን ከክርስቶስ አንጻር ዝቅ ማድረጉ (ጫማውን ለመሸከም አልበቃም ማለቱ) ለእኛ ምን ትምህርት ይሰጣል?
- 👉 "የእባብ ልጆች" የሚለው አገላለጽ የሐንስ ለሃይማኖት መሪዎች የነበረውን አመለካከት እንዴት ይገልጻል?
- 👉 ዛሬ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ "መንገድን መጥረግ" ሲባል ምን ማለት ነው?
- 👉 የየሐንስ ስብከት ለኢየሱስ አገልግሎት እንዴት መሠረት ጣለ?

ምዕራፍ 3:13-17 — የኢየሱስ ጥምቀት

ምልክታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ የተጠመቀው "ጽድቅን ሁሉ ለመፈጸም" ነው¹⁴። ኃጢአት ባይኖርበትም ራሱን ከኃጢአተኛው ሕዝብ ጋር በማወገን የመሲሐዊ አገልግሎቱን ጀመረ¹³። መንፈስ ቅዱስ በርግብ አምሳያ መውረዱ እና የአብ ድምፅ "የምወደው ልጅ ይህ ነው" ማለቱ የሥላሴን ምስጢር እና የኢየሱስን መለኮታዊ ማንነት በይፋ ያረጋገጠ ክስተት ነው⁵።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

👉 ኢየሱስ ኃጢአት ሳይኖርበት ለመጠመቅ መፈለጉ ስለ ትሕትናው ምን ይነግረናል?

👉 "ጽድቅን ሁሉ መፈጸም" የሚለው ሐሳብ ከሕግ ፍጻሜ ጋር እንዴት ይያያዛል?

👉 የአብ ድምፅ ከሰማይ መሰማቱ የኢየሱስን ልጅነት እንዴት አረጋገጠ?

👉 መንፈስ ቅዱስ በርግብ አምሳያ መውረዱ ምንን ያመለክታል?

👉 የሥላሴ መገለጥ (አብ በድምፅ፣ ወልድ በሥጋ፣ መንፈስ ቅዱስ በርግብ) በዚህ ክፍል እንዴት ተገለጠ?

👉 የሐንስ መጀመሪያ ኢየሱስን ለማጥመቅ መከልከሉ ስለ ኢየሱስ ማንነት ያለውን ግንዛቤ እንዴት ያሳያል?

👉 ይህ ጥምቀት ለኢየሱስ አገልግሎት ምን ዓይነት "የሹመት" (Ordination) ትርጉም አለው?

👉 "የምወደው ልጅ" የሚለው ቃል ከመዝሙር 2:7 እና ከኢሳይያስ 42:1 ጋር ያለውን ግንኙነት አብራሩ።

👉 ጥምቀት ለክርስቲያኖች የሚሰጠው አዲስ ማንነት ከኢየሱስ ጥምቀት ጋር እንዴት ይያያዛል?

👉 ከውኃው ወዲያው መውጣቱ እና ሰማያት መከፈታቸው ምን ዓይነት መንፈሳዊ ድልን ያሳያል?

ምዕራፍ 4:1-11 — የኢየሱስ መፈተን

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ በምድረ በዳ 40 ቀንና ሌሊት መቆየቱ የእስራኤልን 40 ዓመት ጉዞ ያስታውሳል⁹። ሰይጣን ያቀረባቸው ሦስት ፈተናዎች (ሥጋዊ ፍላጎት፣ ትዕቢት እና ዓለማዊ ሥልጣን) የኢየሱስን ለእግዚአብሔር ያለውን ታማኝነት ለመፈተን የታቀዱ ነበሩ⁵። ኢየሱስ ለእያንዳንዱ ፈተና ቢቃለ እግዚአብሔር (ከዘዳግም መጽሐፍ) ምላሽ በመስጠት ድል አድርጓል¹⁴። ይህ ኢየሱስ በመጀመሪያው አዳም እና በእስራኤል የከሸፈውን ፈተና ድል ማድረጉን ያሳያል 14።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ኢየሱስ በመንፈስ ወደ ምድረ በዳ መመራቱ ፈተና የአገልግሎት አካል መሆኑን እንዴት ያሳያል?
- 👉 ሰይጣን "የእግዚአብሔር ልጅ ከሆንህ" ብሎ መጀመሩ ጥርጣሬን ለመዝራት የሚጠቀምበት ዘዴ መሆኑን እንዴት እንረዳለን?
- 👉 "ሰው ከእግዚአብሔር አፍ በሚወጣ ቃል ሁሉ እንጂ በእንጀራ ብቻ አይኖርም" የሚለው ቃል ዛሬ ለእኛ ያለው ትርጉም ምንድን ነው?
- 👉 ሰይጣን መጽሐፍ ቅዱስን (መዝሙር 91) ጠቅሶ መፈተኑ ስለ ቃለ እግዚአብሔር አጠቃቀም ምን ያስጠነቅቀናል?
- 👉 ዓለምንና ክብሯን ለማግኘት ለሰይጣን መስገድ ምን ዓይነት ዘመናዊ መልክ ሊኖረው ይችላል?
- 👉 ኢየሱስ ቢቃለ እግዚአብሔር ብቻ ሰይጣንን መቃወሙ ስለ ቃሉ ኃይል ምን ያስተምረናል?
- 👉 "ጌታ አምላክህን አትፈታተነው" የሚለው ትእዛዝ በእምነት እና በድፍረት መካከል ያለውን ልዩነት እንዴት ይገልጻል?
- 👉 ከፈተናው በኋላ መላእክት መጥተው ማገልገላቸው ምንን ያሳያል?
- 👉 የኢየሱስ ድል ለእኛ በፈተና ወቅት ምን ዓይነት ተስፋ ይሰጠናል?
- 👉 ሰይጣንን "ሂድ" ብሎ ማባረሩ ስለ ኢየሱስ ሥልጣን ምን ይነግረናል?

ምዕራፍ 4:12-25 — የገሊላ አገልግሎት ጅምር እና የደቀ መዛሙርት መጠራት

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ አገልግሎቱን በገሊላ መጀመሩ የኢሳይያስ 9:1-2 ትንቢት ፍጻሜ ነው¹⁴። በጨለማ ለነበረው ሕዝብ ብርሃን ሆኖ ወጣ¹⁸። የመጀመሪያዎቹን ደቀ መዛሙርት (ጴጥርስ፣ እንድርያስ፣ ያዕቆብ፣ ዮሐንስ) ሲጠራቸው "ሰውን አጥማጆች" እንደሚያደርጋቸው ቃል ገባላቸው¹⁴። አገልግሎቱ ስብከትን፣ ትምህርትን እና ፈውስን ያካተተ ሁለንተናዊ ነበር¹⁶።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ኢየሱስ በገሊላ (በአሕዛብ ምድር) አገልግሎቱን መጀመሩ ስለ ወንጌል ዓለም አቀፋዊነት ምን ይነግረናል?
- 👉 ደቀ መዛሙርቱ መረባቸውንና አባታቸውን ትተው መከተላቸው ስለ ደቀ መዝሙርነት ዋጋ ምን ያስተምራል?
- 👉 "ሰውን አጥማጆች" የሚለው አገልግሎትን ባሕርይ እንዴት ይገልጻል?
- 👉 ኢየሱስ በምኩራቦች ያስተምር የነበረው ትምህርት ከፈውስ አገልግሎቱ ጋር እንዴት ይደጋገፋል?
- 👉 "መንግሥተ ሰማያት ቀርባለች" የሚለው ስብከት ለምን ንስሐን ይፈልጋል?
- 👉 ሕዝቡ በተለያዩ ደዌዎች ተይዘው ወደ እርሱ መምጣታቸው ስለ ሰብአዊ ፍላጎትና ስለ ክርስቶስ ምላሽ ምን ያሳያል?
- 👉 የኢየሱስ ዝና እስከ ሶርያ መድረሱ በማቴዎስ ወንጌል አውድ ውስጥ ምን ትርጉም አለው?³
- 👉 ደቀ መዛሙርቱ ሳይጠራጠሩ መከተላቸው ስለ ክርስቶስ ቃል ሥልጣን ምን ይነግረናል?
- 👉 በምዕራፍ 4 መጨረሻ ላይ የተጠቀሰው የፈውስ ዝርዝር የመንግሥቱን መምጣት እንዴት ያረጋግጣል?
- 👉 ዛሬ እኛ "መረባችንን" ትተን ክርስቶስን መከተል ያለብን በምን መልኩ ነው?

ምዕራፍ 5፣ 6 እና 7፡ የተራራው ስብከት (የመንግሥቱ ሕገ-መንግሥት)

ምዕራፍ 5:1-12 — ብፅዕና

ምልከታ እና ትርጓሜ፦ የተራራው ስብከት ኢየሱስ እንደ አዲሱ ሕግ ሰጪ (አዲሱ ሙሴ) ሆኖ የቀረበበት ነው⁶። ብፅዕናዎች የመንግሥተ ሰማያት ዜጎች ሊኖራቸው የሚገባውን ውስጣዊ ጠባይ ይገልጻሉ²⁰። እነዚህ ባሕርያት ከዓለም የድልና የስኬት መመዘኛዎች በተቃራኒ የቆሙ ናቸው¹⁴። ለምሳሌ በመንፈስ ድሆች መሆን፣ ማዘን እና መራብ ለመንግሥተ ሰማያት በረከት መሠረቶች ናቸው¹⁴።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፦

☞ "በመንፈስ ድሆች መሆን" ማለት ምን ማለት ነው? ለምንስ መንግሥተ ሰማያት ለእነርሱ ሆነች?

☞ የሚያዝኑ መጽናናትን የሚያገኙት በምን መልኩ ነው?

☞ የዋሆች ምድርን ይወርሳሉ መባሉ በኃይል ከሚገዛው ዓለም አንጻር እንዴት ይታያል?

☞ ጽድቅን መራብ እና መጠማት በክርስቲያን ሕይወት ውስጥ እንዴት ይገለጻል?

☞ ምሕረት የሚያደርጉ ምሕረትን ያገኛሉ የሚለው መርህ በግንኙነታችን ላይ ምን ተጽዕኖ ይኖረዋል?

☞ ልቦን ገጽጽ እግዚአብሔርን ያዩታል መባሉ ስለ ቅድስና ምን ይነግረናል?

☞ ሰላምን የሚያወርዱ "የእግዚአብሔር ልጆች" መባላቸው ስለ እግዚአብሔር ባሕርይ ምን ያሳያል?

☞ ስለ ጽድቅ መሰደድ ለምን እንደ ብፅዕና ተቆጠረ?

☞ በብፅዕናዎች ውስጥ የተጠቀሱት ተስፋዎች አሁኑኑ የሚጀምሩ ናቸው ወይስ ለወደፊት ብቻ?

☞ የብፅዕና ዝርዝር የክርስቶስን ማንነት እንዴት ይገልጻል?

ምዕራፍ 5:13-16 — ጨው እና ብርሃን

ምልክታ እና ትርጓሜ:- ደቀ መዛሙርት የዓለም ጨው እና ብርሃን ናቸው²¹። ጨው ለምግብ ጣዕም እንደሚሰጥ እና ሥጋ እንዳይበሰብስ እንደሚከላከል ሁሉ፣ ክርስቲያኖችም በዓለም ውስጥ የሥነ-ምግባር ብስባሽን የመከላከልና የመጠበቅ ሚና አላቸው²¹። ብርሃን ደግሞ ጨለማን እንደሚገልጥ ሁሉ፣ የክርስቲያኖች መልካም ሥራ የእግዚአብሔርን ክብር ለዓለም ማሳየት አለበት²¹።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

☞ ጨው "ጣዕሙን ቢያጣ" የሚለው ማስጠንቀቂያ ለዛሬዎ ቤተ ክርስቲያን ምን ትርጉም አለው?

☞ ክርስቲያኖች እንደ ብርሃን ሆነው "በተራራ ላይ ያለች ከተማ" መሆናቸው በምን ተግባር ይገለጣል?

☞ "መልካሙን ሥራችሁን አይተው..." የሚለው ቃል ከታይታ ሥራ እንዴት ይለያል?

☞ ጨው በብዛት ሳይሆን በጥቂቱ ተፅዕኖ እንደሚፈጥር ሁሉ የክርስቲያኖች ሚና በኅብረተሰቡ ውስጥ እንዴት ይታያል?

☞ ብርሃንን ከዕንቅብ በታች መደበቅ ማለት በክርስቲያናዊ ሕይወት ውስጥ ምን ማለት ነው?

☞ ዓለም ጨለማ እንደሆነችና ብርሃን እንደሚያስፈልጋት ኢየሱስ በዚህ ምሳሌ እንዴት አሳየ?

☞ የቤተ ክርስቲያን ተፅዕኖ በዓለም ላይ ካልታየ ምን ዓይነት አደጋ ይኖረዋል?

☞ "ጣዕም" ያለው ክርስቲያን ለመሆን ምን ማድረግ ይገባል?

☞ ብርሃንነታችን ለሰዎች እንጂ ለራሳችን እንዳልሆነ እንዴት እንረዳለን?

☞ ጨው እና ብርሃን የጋራ ጥቅምን (Common Good) እንዴት ይወክላሉ?

ምዕራፍ 5:17-48 — ኢየሱስ እና ሕጉ (ስድስቱ ተቃርኖዎች)

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ ሕግን ለመሻር ሳይሆን ለመፈጸም መጣ²። "ተብሎ እንደተነገረ ሰምታችኋል፤ እኔ ግን እላችኋለሁ" በሚል ስድስት ምሳሌዎችን (ቁጣ፣ ምንዝር፣ መፋታት፣ መማል፣ ብድራት፣ ጠላትን መውደድ) አቀረበ⁹። ትኩረቱ ከውጫዊ ድርጊት ይልቅ ወደ ውስጣዊ ልብ ነው³። ለምሳሌ መቆጣት እንደ መማደል፣ በምኞት መመልከት እንደ ምንዝር ተቆጥሯል²²። መደምደሚያውም "የሰማዩ አባታችሁ ፍጹም እንደሆነ ፍጹማን ሁኑ" የሚል ነው¹⁴።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- ☞ ኢየሱስ ሕግን "መፈጸም" ሲል ምን ማለቱ ነው?
- ☞ "ከፈሪሳውያን ጽድቅ ካልበለጠ" የሚለው ማስጠንቀቂያ በምን መልኩ ይፈጸማል?
- ☞ በልብ ውስጥ ያለ ቁጣ እና ስድብ ከግድያ ጋር የተስተካከለው ለምንድን ነው?
- ☞ "ዓይንህን አውጣ" ወይም "እጅህን ቁረጥ" የሚለው አገላለጽ የኃጢአትን አደገኝነት እንዴት ይገልጻል?²²
- ☞ ስለ መፋታት የተሰጠው "የዝሙት ምክንያት" ትርጉሙ ምንድን ነው?
- ☞ ክርስቲያን መማል ለምን ኢየሱስ ፈልገውም?
- ☞ "ክፉውን አትቃወሙ" የሚለው ትእዛዝ ስለ ትሕትና እና ስለ ብድራት ምን ያስተምራል?
- ☞ ጠላትን መውደድ እና ለሚያሳድዱ መጸለይ ክርስቲያኖችን ከአሕዛብ እንዴት ይለያቸዋል?
- ☞ "ፍጹማን ሁኑ" የሚለው ትእዛዝ ከእግዚአብሔር ጸጋ አንጻር እንዴት ይታያል?
- ☞ እነዚህ ስድስት ተቃርኖዎች የኢየሱስን መለኮታዊ ሥልጣን እንዴት ያረጋግጣሉ?

ምዕራፍ 6:1-18 — እውነተኛ መንፈሳዊነት (ምጽዋት፣ ጸሎት፣ ጾም)

ምልከታ እና ትርጓሜ፦ ኢየሱስ ሃይማኖታዊ ተግባራት በሰዎች ፊት ለታይታ እንዳይደረጉ አስጠንቅቋል¹⁹። ምጽዋት፣ ጸሎት እና ጾም በምስጢር መደረግ ያለባቸውና በእግዚአብሔር ፊት ብቻ ዋጋ ያላቸው መሆን አለባቸው⁹። "አባታችን ሆይ" በሚለው ጸሎት ውስጥ ትክክለኛው የጸሎት ሥርዓት (በቅድሚያ ለእግዚአብሔር ክብር፣ ከዚያም ለሰው ፍላጎት) ተቀምጧል²።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፦

- 👉 "ቀኝህ የምትሠራውን ግራህ አያውቅ" የሚለው ምሳሌ ስለ ልግስና ምን ያስተምረናል?
- 👉 "ዋጋቸውን ተቀብለዋል" የሚለው ቃል ስለ ሰዎች ምስጋና ምን ያስጠነቅቃል?
- 👉 በምስጢር መጻለይ ከማኅበራዊ ጸሎት ጋር እንዴት ይጣጣማል?
- 👉 "አባታችን ሆይ" በሚለው ጸሎት ውስጥ የይቅርታ አስፈላጊነት ለምን ጎልቶ ተጠቀሰ?
- 👉 ስንጾም ፊት አለመጠቆር እና ራስን መቀባት ለምን አስፈለገ?
- 👉 እግዚአብሔር "አባት" ተብሎ መጠራቱ በጸሎት ውስጥ ምን ዓይነት ቅርበትን ይፈጥራል?
- 👉 "ፈቃድህ በሰማይ እንደሆነች እንዲሁ በምድር ትሁን" የሚለው ልመና ለሕይወታችን ምን ትርጉም አለው?
- 👉 ዕለታዊ እንጀራን መለመን ስለ እግዚአብሔር አቅራቢነት ምን ይነግረናል?
- 👉 "ከክፉ አድነን" የሚለው ልመና ስላለን መንፈሳዊ ውጊያ ምን ያሳያል?
- 👉 ታይታ በዛሬው ዘመን መንፈሳዊ አገልግሎትን እንዴት ሊያበላሽ ይችላል?

ምዕራፍ 6:19-34 — ስለ ሀብት እና መጨነቅ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ሀብትን በሰማይ ማከማቸት ብልና ዝገት እንደማይጠፋው ኢየሱስ አስተምሯል¹⁴። ዓይን ጤናማ ከሆነ ሰውነቱ ሁሉ ብሩህ ይሆናል²¹። "ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ መገዛት አይቻልም" በማለት ቅድሚያ ሊሰጠው የሚገባውን ለየ። ስለ ምግብና ልብስ መጨነቅ የእምነት ማነስ መሆኑን በመግለጽ፣ "አስቀድማችሁ የእግዚአብሔርን መንግሥትና ጽድቁን ፈልጉ" የሚለውን መርህ ሰጥቷል¹⁴።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ሀብትን በምድር ማከማቸት ለምን አስተማማኝ አይደለም?
- 👉 "ልብህ ባለበት ሀብትህ ደግሞ በዚያ ይሆናል" የሚለው ቃል እንዴት ተግባራዊ ይሆናል?
- 👉 ገንዘብ (ማሞን) እንደ ጌታ ሆኖ ሰውን እንዴት ሊገዛ ይችላል?
- 👉 ኢየሱስ ስለ መጨነቅ ለማስተማር የወፎችን እና የአበቦችን ምሳሌ ለምን ተጠቀመ?
- 👉 "መጨነቅ በቁመትህ ላይ አንድ ክንድ መጨመር ትችላለህን?" የሚለው ጥያቄ ስለ ጭንቀት ከንቱነት ምን ይነግረናል?
- 👉 "አስቀድማችሁ የእግዚአብሔርን መንግሥት ፈልጉ" የሚለው ትእዛዝ የዕለት ተዕለት ፍላጎታችንን ከመሸፈን ጋር እንዴት ይጣጣማል?
- 👉 የነገ ጭንቀት የዛሬን ኃይል እንዴት ይበላል?
- 👉 "የእምነት ጎደሎዎች" ተብለው የተጠቀሱት ለምንድን ነው?
- 👉 እግዚአብሔር ሰማያዊ አባታችን መሆኑ ከጭንቀት እንዴት ያርቀናል?
- 👉 ይህ ትምህርት በምሹት እና በሀብት ሊታወረው ዘመን ምን መልእክት አለው?

ምዕራፍ 7:1-12 — ስለ መፍረድ እና መለመን

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ በሌሎች ላይ እንዳንፈርድ አስጠንቅቋል፤ ይህም በራሳችን ዓይን ያለውን ምስሶ ሳናወጣ በሌላው ዓይን ያለውን ጉድፍ ማየት ግብዝነት ስለሆነ ነው¹⁴። ቅዱስ የሆነውን ነገር (ዕንቁን) በአሳማዎች ፊት አለመጣል ጥበብን ይጠይቃል⁹። መለመን፣ መፈለግ እና ማንኳኳት የእግዚአብሔርን ሰጪነት የሚያረጋግጡ ተግባራት ናቸው¹⁴። ወርቃማው ሕግ (ለሰዎች እንዲያደርጉላችሁ የምትፈልጉትን እናንተም አድርጉላቸው) የሕግና የነቢያት ሁሉ ድምዳሜ ነው⁹።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 "እንዳይፈረድባችሁ አትፍረዱ" የሚለው ትእዛዝ ፍጹም የሆነ የፍርድ እቀባ ነው ወይስ ስለ ትክክለኛ ፍርድ?
- 👉 የራስን ምስሶ ማውጣት ለምን ቅድሚያ ሊሰጠው ይገባል?
- 👉 "ዕንቁአችሁን በእሪያዎች ፊት አትጣሉ" የሚለው ትርጉሙ ምንድን ነው?
- 👉 መለመን፣ መፈለግ እና ማንኳኳት በጸሎት ውስጥ ስላለን ትጋት ምን ያስተምረናል?
- 👉 ምድራዊ አባቶች ለልጆቻቸው መልካም እንደሚሰጡ ሁሉ የሰማዩ አባት ለሚለምኑት ምን ይሰጣል?
- 👉 ወርቃማው ሕግ (7:12) ለምን የሕግና የነቢያት ሁሉ ፍጻሜ ተባለ?
- 👉 ሌሎችን በምንፈርድበት መስፈርት እኛም እንደምንፈረድ ማወቅ በጠባያችን ላይ ምን ለውጥ ያመጣል?
- 👉 እግዚአብሔር ለልጆቹ "መልካም ነገርን" ብቻ እንደሚሰጥ እንዴት እንረዳለን?
- 👉 በወርቃማው ሕግ እና በሌሎች ሃይማኖቶች አስተምሮ (አታድርጉ በሚለው) መካከል ያለው ልዩነት ምንድን ነው?
- 👉 ይህ ክፍል ስለ ሰው ግንኙነት እና ስለ እግዚአብሔር ግንኙነት ምን ዓይነት ሚዛን ይሰጠናል?

ምዕራፍ 7:13-29 — ሁለቱ መንገዶች እና መደምደሚያ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- የተራራው ስብከት በሦስት ማስጠንቀቂያዎች ይደመደማል:- ሁለቱ መንገዶች (ጠባብና ሰፊ)፣ ሁለቱ ዛፎች (መልካምና ክፉ)፣ እና ሁለቱ ቤቶች (በዓለትና በአሸዋ ላይ የተገነቡ)። ሐሰተኛ ነቢያት በፍሬያቸው እንደሚታወቁ ተገልጿል¹⁹። ቃሉን ሰምቶ የሚያደርግ በዓለት ላይ የሠራ ልባም ሰው ነው። ሕዝቡም በኢየሱስ ሥልጣን ተደንቀዋል።⁶

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ወደ ሕይወት የምትወስደው ደጅ ለምን ጠባብ ሆነች?
- 👉 ሐሰተኛ ነቢያት በበግ ለምድ መምጣታቸው ምን ዓይነት አደጋን ያሳያል?
- 👉 "በፍሬያቸው ታውቋቸዋለችሁ" የሚለው መለኪያ ዛሬ እንዴት እንጠቀምበታለን?
- 👉 "ጌታ ሆይ ጌታ ሆይ" የሚሉ ሁሉ መንግሥተ ሰማያት የማይገቡት ለምንድን ነው?
- 👉 "ከቶ አላወቅኋችሁም" የሚለው ቃል ስለ ግላዊ ግንኙነት (Relationship) ምን ይነግረናል?
- 👉 ቤትን በዓለት ላይ መሥራት እና በአሸዋ ላይ መሥራት ልዩነታቸው ምንድን ነው?
- 👉 ነፋስና ጎርፍ በክርስቲያን ሕይወት ውስጥ ምንን ይወክላሉ?
- 👉 ኢየሱስ እንደ ባለሥልጣን ማስተማሩ ከጻፎች ትምህርት በምን ይለያል? 19
- 👉 የዚህ ስብከት መደምደሚያ ሰሚዎቹን ወደ ምን ዓይነት ውሳኔ ያመራቸዋል?
- 👉 የተራራው ስብከት ለዘመናችን ቤተ ክርስቲያን ያለውን ጠቅላላ ፋይዳ ተወያዩበት።

ምዕራፍ 8 እና 9: የመሲሁ ሥልጣን (ተአምራት)

ምዕራፍ 8:1-17 — ሦስት ተአምራት እና የፈውስ ሥልጣን

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ ከተራራው ወርዶ በተግባር ሥልጣኑን ማሳየት ጀመረ⁹። ለምጻሙን በመንካት መፈወስ ኢየሱስ ከሕግ በላይ መሆኑን ያሳያል²¹። የመቶ አለቃውን እምነት በማድነቅ አሕዛብ በአብርሃም ማዕድ እንደሚቀመጡ ትንቢት ተናገረ¹²። የጴጥሮስን አማት በመፈወስ ደግሞ የኢሳይያስ 53:4 ትንቢት (ደዌያችንን ተቀበለ) መፈጸሙን አሳየ⁸።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- ☞ ለምጻሙ "ብትወድስ ልታነጻኝ ትችላለህ" ማለቱ ስለ ኢየሱስ ሥልጣን ያለውን እምነት እንዴት ይገልጻል?
- ☞ ኢየሱስ ለምጻሙን በመንካቱ በአይሁድ ሃይማኖታዊ ንጽሕና ሕግ ላይ ምን ዓይነት ለውጥ አመጣ?
- ☞ የመቶ አለቃው "በቃለህ ብቻ ተናገር" ማለቱ ለምን ከእስራኤል እምነት በላይ ተባለ?
- ☞ "ከምሥራቅና ከምዕራብ ይመጣሉ" የሚለው ቃል የወንጌልን ዓለም አቀፋዊነት እንዴት ያሳያል?
- ☞ የጴጥሮስ አማት ከተፈወሰች በኋላ ወዲያውኑ ማገልገሏ ስለ ፈውስ ዓላማ ምን ያስተምራል?
- ☞ ማቴዎስ በነዚህ ፈውሶች የኢሳይያስን ትንቢት የጠቀሰው ለምንድን ነው?⁸
- ☞ አጋንንት ያደሩባቸውን በቃሉ ብቻ ማስወጣቱ ስለ መለኮታዊ ሥልጣኑ ምን ይነግረናል?
- ☞ የመቶ አለቃው ለሠራተኛው ያለው ርኅራኄ ምን ያስተምረናል?
- ☞ ኢየሱስ ለምጻሙን ለካህን እንዲታይ ማዘዙ ሕጉን ለማክበሩ ማስረጃ ነውን?
- ☞ ዛሬ እኛ "በቃለህ ብቻ ተናገር" የሚል እምነት አለን?

ምዕራፍ 8:18-34 — ደቀ መዝሙርነት እና በተፈጥሮ ላይ ያለ ሥልጣን

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ደቀ መዝሙርነት መሥዋዕትነትን እንደሚጠይቅ ኢየሱስ ለጸሐፊውና ለአንዱ ደቀ መዝሙር በሰጠው ምላሽ አሳየ¹¹። በባሕር ላይ የተነሳውን ማዕበል ጸጥ በማድረግ በተፈጥሮ ላይ ያለውን ጌትነት አረጋገጠ²³። በጌርጌሴኖን ምድር አጋንንት ያደሩባቸውን ሁለት ሰዎች በመፈወስ አጋንንቱን ወደ እሪያዎቹ ሰደደ²⁴።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- ☞ "የሰው ልጅ ራሱን የሚያስጠጋበት የለውም" የሚለው ቃል ለሚከተሉት ሰዎች ምን ዓይነት ማስጠንቀቂያ ነው?
- ☞ "ሙታናቸውን እንዲቀብሩ ሙታንን ተዋቸው" የሚለው ቃል ትርጉሙ ምንድን ነው?²²
- ☞ ደቀ መዝሙርቱ በማዕበሉ ወቅት መፍራታቸው እና ኢየሱስ "እምነት የጎደላችሁ" ማለቱ ያለውን ግንኙነት አብራሩ።
- ☞ "ነፋሳትና ባሕር የሚታዘዙለት ይህ ማን ነው?" የሚለው ጥያቄ የኢየሱስን ማንነት እንዴት ይገልጣል?
- ☞ በጌርጌሴኖን የነበሩት አጋንንት ኢየሱስን "የእግዚአብሔር ልጅ" ብለው መጥራታቸው ምንን ያሳያል?
- ☞ ኢየሱስ አጋንንቱን ወደ እሪያዎቹ እንዲገቡ መፍቀዱ ስለ ሰው ልጅ ዋጋ ምን ይነግረናል?
- ☞ የአገሩ ሰዎች ኢየሱስ ከአገራቸው እንዲወጣ መለመናቸው ለምን ነበር?
- ☞ ማዕበሉ በደቀ መዝሙርቱ ሕይወት ውስጥ ምን ዓይነት ፈተና ነበር?
- ☞ በጌርጌሴኖን የተፈወሱት ሰዎች ታሪክ ለዛሬው አጋንንታዊ እስራት ምን መልእክት አለው?
- ☞ ኢየሱስ በተፈጥሮ ላይ ያለው ሥልጣን ስለ ፈጣሪነቱ ምን ምስክርነት ይሰጣል?

ምዕራፍ 9:1-17 — የኃጢአት ይቅርታ እና መጠራት

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ ሸባውን "ኃጢአትህ ተሰረየኛልህ" በማለት ሥጋዊ ፈውስን ከመንፈሳዊ ይቅርታ ጋር አያይዞ ሥልጣኑን አሳየ²³። ማቴዎስን (ሌዊን) ከቀረጥ ሰብሳቢነት ጠርቶ ከኃጢአተኞች ጋር መብላቱ የአገልግሎቱን ዓላማ (ኃጢአተኞችን መጥራት) ገለጠ²⁵። "ምሕረትን እወዳለሁ መሥዋዕትንም አይደለም" በማለት ሃይማኖታዊነትን ከፍቅር ጋር አነጻጸረ²። ስለ ጾም በተጠየቀው ጥያቄም "አዲሱ የወይን ጠጅ" ምሳሌን ሰጠ²³።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ኢየሱስ ሸባውን ከመፈወሱ በፊት ኃጢአቱን ይቅር ማለቱ ለምን አስፈለገ?
- 👉 ጻፎቹ "ይህስ ይሳደባል" ማለታቸው ስለ ኃጢአት ይቅርታ ያላቸውን እምነት እንዴት ይገልጻል?
- 👉 ማቴዎስ (ቀራጩ) ጥሪውን ወዲያውኑ መቀበሉ ስለ ልቡ ዝግጁነት ምን ያስተምራል?
- 👉 ኢየሱስ ከኃጢአተኞች ጋር መብላቱ የሰጠው መንፈሳዊ ትርጉም (ሐኪም ለሕመምተኞች...) ምን ማለት ነው?
- 👉 "ምሕረትን እወዳለሁ መሥዋዕትንም አይደለም" የሚለው የሆሴዕ ቃል አጠቃቀም ምን ያሳያል?
- 👉 ስለ ጾም የቀረበው ጥያቄ እና የኢየሱስ ምላሽ ስለ አዲሱ ኪዳን ሥርዓት ምን ይነግረናል?
- 👉 "አዲስ አቁማዳ" እና "አሮጌ አቁማዳ" ምሳሌዎች ምንን ይወክላሉ?
- 👉 ሸባውን የተሸከሙት አራት ሰዎች እምነት ለሰውየው መፈወስ ምን ሚና ነበረው?
- 👉 ጻፎቹ በልባቸው ያሰቡትን ኢየሱስ ማወቁ ስለ አምላክነቱ ምን ይናገራል?
- 👉 ማቴዎስ ለኢየሱስ ግብዣ ማድረጉ ስለ ደስታው ምን ይገልጻል?

ምዕራፍ 9:18-38 — ተከታታይ ተአምራት እና የታላቁ መከር ራእይ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- የምኩራብ አለቃውን ልጅ ከሞት ማስነሳቱ እና ደም የሚፈሳትን ሴት መፈወሱ ኢየሱስ በሞትና በሕመም ላይ ያለውን ጌትነት ያሳያል²³። የሁለት ዕውሮች ዓይን መከፈት እና ዲዳው መናገሩ የመሲሐዊ ዘመን ምልክቶች ናቸው²⁴። ኢየሱስ ሕዝቡ እረኛ እንደሌላቸው በጎች ተጨንቀው በማየቱ አዝኖላቸዋል፤ በመሆኑም ሠራተኞች እንዲላኩ ወደ መከሩ ጌታ መጸለይ እንደሚገባ ገልጿል²⁶።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ደም የሚፈሳት ሴት የልብሱን ዘርፍ በመንካቷ ብቻ መፈወሷ ስለ እምነት ጥንካሬ ምን ያስተምራል?
- 👉 የምኩራብ አለቃው ልጁ ከሞተች በኋላ መምጣቱ ስለ እምነቱ ምን ይናገራል?
- 👉 ሁለቱ ዕውሮች "የዳዊት ልጅ ሆይ ማረን" ማለታቸው ስለ ኢየሱስ መሲሐካት ያላቸውን ግንዛቤ እንዴት ያሳያል?
- 👉 ዲዳው ከተፈወሰ በኋላ ሕዝቡ "በእስራኤል ዘንድ እንዲህ ያለ ከቶ አልታየም" ማለታቸው ምንን ያረጋግጣል?
- 👉 ፈሪሳውያን ተአምራቱን "በአጋንንት አለቃ" ነው ማለታቸው የልባቸውን ከፋት እንዴት ይገልጻል?
- 👉 ኢየሱስ ለሕዝቡ "መራራቱ" (Compassion) የአገልግሎቱ ሞተር መሆኑን እንዴት እናያለን?
- 👉 "መከሩ ብዙ ነው ሠራተኞች ግን ጥቂቶች ናቸው" የሚለው ቃል ዛሬ ለቤተ ክርስቲያን ምን መልእክት አለው?
- 👉 "እንደ እምነታችሁ ይሁንላችሁ" የሚለው ቃል ለእምነታችን ጥራት ምን ትርጉም ይሰጣል?
- 👉 ኢየሱስ በከተሞችና በመንደሮች ሁሉ እየዞረ ማስተማሩ ስለ ተደራሽነት ምን ይነግረናል?
- 👉 ወደ መከሩ ጌታ መጸለይ ለምን አስፈለገ?

ምዕራፍ 10: የሐዋርያት ተልእኮ ስብከት (ሁለተኛው ስብከት)

ምዕራፍ 10:1-15 — የአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት መመሪያና መመሪያ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ ለአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት በአጋንንትና በደዌ ላይ ሥልጣንን ሰጣቸው²⁶። በመጀመሪያው ተልእኳቸው "ለእስራኤል ቤት በጎች" ብቻ እንዲሄዱ ታዘዙ³። ይህም የእግዚአብሔርን ታማኝነት (ለእስራኤል የሰጠውን ቅድሚያ) ያሳያል¹²። በጉዟቸው ስንቅ እንዳይይዙ መታዘዛቸው በእግዚአብሔር አቅራቢነት ላይ እንዲታመኑ ነው¹⁶።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 የአሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ዝርዝር ውስጥ ይሁዳ አስቆሮቱ መካተቱ ምን ያስተምረናል?
- 👉 ተልእኳቸው "ለእስራኤል ቤት" ብቻ የሆነው ለምንድን ነው?
- 👉 "በነጻ የተቀበላችሁትን በነጻ ስጡ" የሚለው መመሪያ ለዛሬው አገልግሎት ምን ትርጉም አለው?
- 👉 ስንቅና ከረጢት እንዳይይዙ መታዘዛቸው ስለ እምነት ጉዞ ምን ይነግረናል?
- 👉 በቤቱ "ሰላም" እንዲያድር መጸለይ ስለ ሰላምታ መንፈሳዊ ዋጋ ምን ያስተምራል?
- 👉 ባልተቀበሏቸው ከተሞች ላይ ትቢያን ማራገፍ ምን ዓይነት ምልክት ነው?
- 👉 ለሰዶምና ለገሞራ ከሚሆን ይልቅ ለዚያች ከተማ እንደሚቀል የተነገረው ለምንድን ነው? 18
- 👉 "የመንግሥተ ሰማያት ቀርባለች" የሚለው ስብከት ከተአምራት ጋር ያለው ትስስር ምንድን ነው?
- 👉 ሐዋርያቱ ጥንድ ጥንድ ሆነው መላካቸው ስለ ኅብረት ምን ያስተምራል?
- 👉 "ሠራተኛ ለምግቡ ይገባዋል" የሚለው ቃል ስለ አገልግሎት ድጋፍ ምን ይላል?

ምዕራፍ 10:16-42 — ስለ ስደት ማስጠንቀቂያና ዋጋ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱ እንደ በጎች በተኩላዎች መካከል እንደሚላኩ አስጠነቀቀ²⁰ ። በመሆኑም "እንደ እባብ ልባሞች እንደ ርግብ የዋሆች" መሆን አለባቸው¹⁷ ። ስደት እንደሚመጣቸው ነገር ግን መንፈስ ቅዱስ እንደሚረዳቸው ተስፋ ሰጣቸው²⁰ ። ነፍስን መግደል የማይችሉትን መፍራት እንደማይገባ ገልጾ፣ በሰው ፊት ስለመመስከር አስፈላጊነት አስተማረ²⁰ ። አገልግሎቱ መለያየትን (ሰይፍን) ሊያመጣ እንደሚችልም አልሸሸገም¹⁷ ።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 "እንደ እባብ ልባም እንደ ርግብ የዋህ" መሆን በተግባር እንዴት ይገለጣል?
- 👉 በሸንጎ ፊት በሚቆሙበት ጊዜ መንፈስ ቅዱስ እንደሚናገርላቸው የተሰጠው ተስፋ ለምን አስፈለገ?
- 👉 "እስከ መጨረሻ የሚጸና እርሱ ይድናል" የሚለው ቃል ስለ ጽናት ምን ይነግረናል?
- 👉 ሥጋን መግደል የሚችሉትን ሳይሆን "ነፍስንና ሥጋን በገሃነም ሊያጠፋ የሚችለውን" መፍራት ለምን ይገባል?²²
- 👉 የራስ ጠጉር ሁሉ መቆጠሩ ስለ እግዚአብሔር ጥበቃ ምን ዓይነት መተማመኛ ይሰጣል?
- 👉 ኢየሱስ "ሰላምን ሳይሆን ሰይፍን ለማምጣት መጣሁ" ማለቱ ከቤተሰብ ግንኙነት አንጻር እንዴት ይታያል?¹⁷
- 👉 ለአንዱ ደቀ መዛሙር "ጽዋ ቀዝቃዛ ውኃ" የሚሰጥ ዋጋው እንደማይጠፋ የተነገረው ለምንድን ነው?
- 👉 "ነፍሱን የሚያገኝ ያጠፋታል" የሚለው ፓራዶክስ ምን ማለት ነው?
- 👉 እናንተን የሚቀበል እኔን ይቀበላል ማለቱ ከክርስቶስ ጋር ስላለን አንድነት ምን ይላል?
- 👉 ስደት ሲመጣ ወደ ሌላ ከተማ መሸሽ መፈቀዱ ስለ ጥበብ አጠቃቀም ምን ያስተምራል?

ምዕራፍ 11 እና 12: ውዝግብ እና ተቃውሞ

ምዕራፍ 11:1-19 — የመጥምቁ የሐንስ ጥያቄ እና ምስክርነት

ምልክታ እና ትርጓሜ:- የሐንስ በወህኒ ሆኖ "የሚመጣው አንተ ነህ?" ብሎ ደቀ መዛሙርቱን ላከ²⁶። ኢየሱስም በትንቢታዊ ምልክቶች (ዕውሮች ማየታቸው...) መለሰለት²⁸። የሐንስን ከነቢያት የሚበልጥ መሆኑን ቢመሰክርም፣ በመንግሥተ ሰማያት ግን ትንሹ እንደሚበልጠው ተናገረ²⁶። ያ ትውልድ ግን የሐንስንም ሆነ ኢየሱስን ለመቀበል ፈቃደኛ አልነበረም¹⁸።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 መጥምቁ የሐንስ በኢየሱስ ላይ ጥርጣሬ ያደረበት ለምን ይመስላችኋል?
- 👉 ኢየሱስ ለየሐንስ በሰጠው ምላሽ ተአምራቱን ብቻ ለምን ጠቀሰ?
- 👉 "በእኔ የማይሰናከል ብፁዕ ነው" የሚለው ማስጠንቀቂያ ትርጉሙ ምንድን ነው?
- 👉 የሐንስ "ከነቢይም የሚበልጥ" የተባለው ለምንድን ነው?
- 👉 "መንግሥተ ሰማያት ትገፋለች" የሚለው ቃል ምን ትርጉም አለው?
- 👉 የሐንስን እንደ "ኤልያስ" አድርጎ መቀበል ከትንቢት ፍጻሜ ጋር እንዴት ይያያዛል?
- 👉 ያ ትውልድ የሐንስን "ጋኔን አለበት"፣ ኢየሱስን ደግሞ "በላተኛ" ማለቱ ምን ያሳያል?
- 👉 "ጥበብ በልጆቿ ጸደቀች" የሚለው ሐሳብ ምን ማለት ነው?
- 👉 የሐንስ በምድረ በዳ ምን ሊያዩ ወጡ? የሚለው ጥያቄ ስለ የሐንስ ጽናት ምን ይላል?
- 👉 መንግሥተ ሰማያት ከየሐንስ ዘመን ጀምሮ እስካሁን ድረስ እንዴት እየገፋች ነው?

ምዕራፍ 11:20-30 — ንስሐ ያልገቡ ከተሞች እና የአረፍተ መንፈስ ጥሪ

ምልከታ እና ትርጓሜ፦ ኢየሱስ ብዙ ተአምራት የተደረገባቸውን ከተሞች (ኮራዚን፣ ቤተ ሳይዳ...) ንስሐ ስላልገቡ ረገማቸው¹⁸። ምስጢሩ ለጥበበኞች ተሰውሮ ለሕፃናት በመገለጡ አብን አመሰገነ⁵። በመጨረሻም "እናንተ ደካሞች ወደ እኔ ኑ" በማለት የጸጋ ጥሪውን አስተላለፈ¹⁹። የእርሱ ቀንበር "ልዝብ" ሸክሙም "ቀሊል" እንደሆነ አረጋገጠ¹⁹።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፦

☞ ለጢሮስ እና ለሲዶና ከሚሆን ይልቅ ለኮራዚን እና ለቤተ ሳይዳ ፍርዱ የከበደ የሆነው ለምንድን ነው?¹⁸

☞ ቅፍርናሆም "እስከ ሰማይ ከፍ አልሸ" መባሏ ምንን ያመለክታል?

☞ እግዚአብሔር ምስጢሩን "ለሕፃናት" መግለጡ ስለ ትሕትና ምን ያስተምረናል?

☞ "ከአብ በቀር ወልድን የሚያውቅ የለም" የሚለው ቃል ስለ ኢየሱስ አምላክነት ምን ይናገራል?

☞ "ቀንበሬን በላያችሁ ተሸክሙ" የሚለው ጥሪ ከሕግ ቀንበር አንጻር እንዴት ይታያል?

☞ "የዋህና በልቡ ትሑት" የሆነው ኢየሱስ ለደከሙ ነፍሳት እንዴት ዕረፍት ይሰጣል?

☞ "ቀንበሬ ልዝብ ሸክሜም ቀሊል ነው" የሚለው ቃል ከደቀ መዝሙርነት ጋር እንዴት ይጣጣማል?

☞ ከኢየሱስ መማር ሲባል ምን ማለት ነው?

☞ የእግዚአብሔር ፍርድ ከተሰጠው ብርሃን (ብርሃን) ብዛት ጋር መመጣጠኑ ምን ያስተምራል?

☞ ዛሬ እኛ የእርሱን ዕረፍት ለማግኘት ምን ማድረግ ይኖርብናል?

ምዕራፍ 12:1-21 — የሰንበት ክርክሮች

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ደቀ መዛሙርቱ በሰንበት እሾት በመቅጠፋቸው ፈሪሳውያን ከሰሷቸው²⁹። ኢየሱስ ዳዊትንና ካህናትን እንደ ምሳሌ ጠቅሶ "የሰው ልጅ የሰንበት ጌታ ነው" በማለት መልሷል²⁹። እጁ የሰለለችውን ሰው በመፈወስ "በሰንበት መልካም መሥራት ይፈቀዳል" በማለት ሕጉን በትክክል ተረጎመ¹⁹። ይህም የኢሳይያስ 42 ትንቢት ፍጻሜ ነው²⁹።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

☞ ዳዊት የተከለከለውን መብላቱ ለደቀ መዛሙርቱ ድርጊት እንዴት እንደ መከላከያ ቀረበ?

☞ "የሰው ልጅ የሰንበት ጌታ ነው" የሚለው አዋጅ ስለ ኢየሱስ መለኮታዊ ሥልጣን ምን ይናገራል?

☞ በሰንበት እጁ የሰለለችውን መፈወሱ በሕግ አከባሪዎች ዘንድ ለምን ተቃውሞ አስነሳ?

☞ "ከሰው ይልቅ በግ ምንኛ ያንሳል" የሚለው ንጽጽር ስለ ሰው ልጅ ክብር ምን ያስተምራል?

☞ ፈሪሳውያን ኢየሱስን "ሊገድሉት መማከራቸው" ተቃውሞው በምን ደረጃ ላይ እንደደረሰ ያሳያል?

☞ ኢየሱስ ከክርክር ራሱን መሸሸጉ እና ዝምታው ከኢሳይያስ 42 ትንቢት ጋር እንዴት ይያያዛል?

☞ "በስሙም አሕዛብ ተስፋ ያደርጋሉ" የሚለው ቃል ወንጌል ወደ ፊት ለምን እንደሚሆን ያሳያል? 12

☞ "ምሕረትን እወዳለሁ መሥዋዕትንም አይደለም" የሚለው ቃል በዚህ ክፍል እንዴት ተተረጎመ?

☞ ሰንበት ለሰው ተፈጠረ ወይስ ሰው ለሰንበት?

☞ ሕግን በጥሬው መከተል እና የሕጉን መንፈስ መከተል ልዩነታቸው ምንድን ነው?

ምዕራፍ 12:22-50 — የበዔል ዜቡል ክስ እና የዮናስ ምልክት

ምልክታ እና ትርጓሜ፦ ኢየሱስ ጋኔን ያለበትን ሲፈውስ ፈሪሳውያን "በበዔል ዜቡል" ነው አሉት²⁹። ኢየሱስ ግን መንግሥት በራሷ ላይ ከተከፋፈለች እንደማትቆም ገልጾ፣ መንፈስ ቅዱስን መሰደብ የማይሰረይ ኃጢአት መሆኑን አስጠነቀቀ²⁹። እንደ ዮናስ ምልክት በቀር ሌላ ምልክት እንደማይሰጥ ገልጾ፣ እውነተኛ ዘመዶቹ የአባቱን ፈቃድ የሚያደርጉ መሆናቸውን ተናገረ²⁹።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፦

- 👉 "ጠንካራውን ሰው ሳያስር" የሚለው ምሳሌ ኢየሱስ በሰይጣን ላይ ያለውን ድል እንዴት ይገልጻል?
- 👉 መንፈስ ቅዱስን መሰደብ (Blasphemy) ለምን የማይሰረይ ኃጢአት ሆነ? 17
- 👉 "ዛፉ ከፍሬው ይታወቃል" የሚለው ሐሳብ በኢየሱስ እና በፈሪሳውያን ክርክር ውስጥ እንዴት ይሠራ ነበር?
- 👉 የሕግ መምህራንን "ምልክት" መፈለጋቸው ለምን ተወቀሰ?
- 👉 "የዮናስ ምልክት" ኢየሱስ ለራሱ ከሰጠው ትንቢት አንጻር ምን ማለት ነው? 29
- 👉 የክፉ መንፈስ ተመልሶ መምጣት ምሳሌ ለአይሁድ ትውልድ ምን ዓይነት ማስጠንቀቂያ ሰጠ?
- 👉 ኢየሱስ ቤተሰቦቹን በመተው ደቀ መዛሙርቱን "እነሆ እናቴና ወንድሞቼ" ማለቱ ምን መንፈሳዊ እውነትን ይገልጻል?
- 👉 በቃል የሚናገሩት ነገር ሁሉ በፍርድ ቀን እንደሚጠየቅበት የተነገረው ለምንድን ነው?
- 👉 የደቡብ ንግሥት በፍርድ ቀን የምትነሳው ለምንድን ነው?
- 👉 መንፈሳዊ ቤትን "ባዶ" መተው ምን ዓይነት አደጋ አለው?

ምዕራፍ 13: የመንግሥተ ሰማያት ምሳሌዎች (ሦስተኛው ስብከት)

ምዕራፍ 13:1-23 — የዘሪው ምሳሌ

ምልክታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ በታንኳ ላይ ሆኖ በምሳሌ ማስተማር ጀመረ²⁰። የዘሪው ምሳሌ የቃለ እግዚአብሔርን መቀበል እና በልብ ዓይነቶች ላይ ያለውን ምላሽ ያሳያል²⁹። ምሳሌዎች ምስጢርን ለሚፈልጉ የሚገልጡ፣ ልባቸው ለደንዘዘው ግን የሚሰውሩ ናቸው²⁹። ቃሉን ሰምቶ የሚያስተውል መልካም መሬት መቶ፣ ስድሳና ሠላሳ ያፈራል²⁹።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- ☞ ኢየሱስ በምሳሌ ለማስተማር ለምን መረጠ?
- ☞ "በመንገድ ዳር የተዘራው" ቃልን የሚነጥቀው ማነው? ለምንስ?
- ☞ የድንጋያማ መሬት ምስል ከስደት እና ከመከራ ጋር ያለውን ግንኙነት አብራሩ።
- ☞ "የዚህ ዓለም ሐሳብና የባለጠግነት መታለል" ቃልን የሚያንቁት እንዴት ነው?
- ☞ በመልካም መሬት ላይ የወደቀው ፍሬ ሠላሳ፣ ስድሳ እና መቶ ማፍራቱ ምንን ያመለክታል?
- ☞ "ላለው ይሰጠዋል ለሌለው ግን ያው ያለው ይወሰድበታል" የሚለው ቃል ፍትሐዊነት እንዴት ይታያል?
- ☞ የኢሳይያስ 6:9-10 ትንቢት በኢየሱስ ዘመን በነበሩ አይሁድ ላይ እንዴት ተፈጸመ?
- ☞ ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ምሳሌውን ለብቻቸው መተርጎሙ ምንን ያሳያል?
- ☞ "መስማትን ትሰማላችሁ አታስተውሉምም" የሚለው ቃል ዛሬ ለማን ይሠራል?
- ☞ ልባችን መልካም መሬት ሆኖ እንዲቀጥል ምን ማድረግ ይገባል?

ምዕራፍ 13:24-43 — የእንክርዳድ፣ የሰናፍጭ ቅንጣት እና የርሾ ምሳሌዎች

ምልከታ እና ትርጓሜ፦ የእንክርዳድ ምሳሌ በመንግሥተ ሰማያት ውስጥ መልካሙ እና ክፉው አብረው እንደሚኖሩና በፍርድ ቀን እንደሚለዩ ያሳያል²⁰ ። የሰናፍጭ ቅንጣት እና የርሾ ምሳሌዎች የመንግሥተ ሰማያትን ጥቂት ሆኖ መጀመር እና መጨረሻ ላይ መላውን ዓለም ተፅዕኖ ማድረግን ይገልጻሉ¹⁹ ። ኢየሱስ የእንክርዳዱን ምሳሌ ሲተረጉም "የዓለም መጨረሻ" ምን እንደሚመስል ገልጿል²⁹ ።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፦

- 👉 በእንክርዳድ ምሳሌ ውስጥ ጠላቱ እንክርዳዱን የዘራው መቼ ነበር?
- 👉 ጌታው እንክርዳዱን ወዲያውኑ እንዳይነቅሉ ለምን ከለከለ?
- 👉 የመንግሥተ ሰማያት እድገት ከሰናፍጭ ቅንጣት ጋር መመስሉ ምን ያስተምራል?
- 👉 እርሾ በሦስት መስፈሪያ ዱቄት ውስጥ መሸሸጉ መንፈሳዊ ለውጥን እንዴት ይገልጻል?
- 👉 "ጻድቃን በአባታቸው መንግሥት እንደ ፀሐይ ይበራሉ" የሚለው ተስፋ መቼ የሚፈጸም ነው?
- 👉 በዓለም መጨረሻ መላእክት የሚሰበስቡት "እንቅፋትን ሁሉ" ሲባል ምን ማለት ነው?
- 👉 "ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት" የሚለው አገላለጽ ስለ ፍርድ ምን ይነግረናል?
- 👉 እንክርዳዱን የሚዘራው "ዲያብሎስ" መሆኑ በዚህ ምሳሌ እንዴት ተገለጠ?
- 👉 መልካሙ ዘር "የመንግሥት ልጆች" የተባሉት ለምንድን ነው?
- 👉 የመንግሥተ ሰማያት ምስጢራት ለምን በምሳሌ ተነገሩ?

ምዕራፍ 13:44-58 — ተጨማሪ ምሳሌዎች እና በናዝሬት አለመታመን

ምልከታ እና ትርጓሜ፦ የተሰወረ መዝገብ እና የከበረ ዕንቁ ምሳሌዎች የመንግሥተ ሰማያትን ከፍተኛ ዋጋ ያሳያሉ²²። የመረብ ምሳሌ እንደገና ፍርድን እና ምርጫን ያመለክታል²⁹። ኢየሱስ ወደ ገዛ አገሩ (ናዝሬት) ሲመጣ ግን ባለማመናቸው ምክንያት ብዙ ተአምራት አላደረገም²⁹። "ነቢይ ከገዛ አገሩ በቀር ሳይከበር አይቀርም" በማለት ታዋቂውን አባባል ተናገረ²⁹።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፦

- 👉 ሰውየው መዝገቡን ሲያገኝ "ካለው ደስታ የተነሳ" ሁሉን መሸጡ ምን ያስተምራል?
- 👉 የከበረ ዕንቁ ፈላጊው ያደረገው ውሳኔ ከደቀ መዝሙርነት ጋር እንዴት ይያያዛል?
- 👉 በመረብ የተሰበሰቡት "ጥሩ" እና "መጥፎ" ዓሦች መለየት የፍርድን ሂደት እንዴት ይገልጻል?
- 👉 "የመንግሥተ ሰማያት ደቀ መዝሙር የሆነ ጻፈ" የሚለው ምሳሌ ምን ማለት ነው?
- 👉 የናዝሬት ሰዎች ኢየሱስን "የጸራቢ ልጅ" ብለው መናቃቸው ምን ዓይነት መንፈሳዊ ኪሳራ አመጣባቸው?
- 👉 "ባለማመናቸው ምክንያት" ተአምራት አለመደረጉ እምነት ለተአምር ያለውን ፋይዳ እንዴት ያሳያል?
- 👉 "እህቶቼስ ሁሉ በእኛ ዘንድ አይደሉምን?" የሚለው ጥያቄ የኢየሱስን ሰብአዊነት እንዴት ያሳያል?
- 👉 መንግሥተ ሰማያት መዝገብ ከሆነች ዛሬ እኛ የምንሸጠው "ሁሉ" ምንድን ነው?
- 👉 በዓለም መጨረሻ ጻድቃንን ከኃጢአተኞች የሚለዩት እነማን ናቸው?
- 👉 ኢየሱስ በምሳሌ ማስተማሩ የትንቢት ፍጻሜ መሆኑ (መዝ 78:2) እንዴት ተገለጠ?

ምዕራፍ 14 እስከ 17: ማገነት እና ቤተ ክርስቲያን

ምዕራፍ 14:1-21 — የመጥምቁ ዮሐንስ ሞት እና የአምስት ሺህ ሕዝብ መመገብ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ሄሮድስ ዮሐንስን በግፍ መግደሉ ኢየሱስ ወደ ፊት ለሚቀበለው መከራ ጥላ ነው²⁶። ኢየሱስ አምስት እንጀራና ሁለት ዓሣ ባርኮ አምስት ሺህ ሰዎችን መመገቡ እርሱ "የሕይወት እንጀራ" መሆኑን እና በምድረ በዳ እስራኤልን የመገበው አምላክ መሆኑን ያሳያል²⁸። አሥራ ሁለት መሶብ የተረፈው ቁርጥራጭ የእግዚአብሔርን በረከት ሙላት ያሳያል⁸።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ሄሮድስ ኢየሱስን "ከሙታን የተነሳው መጥምቁ ዮሐንስ ነው" ማለቱ ስለ ሕሊና ወቀሳ ምን ይነግረናል?
- 👉 ዮሐንስ ስለ እውነት መሞቱ ስለ መሪዎች ኃላፊነት ምን ያስተምራል?
- 👉 ኢየሱስ የዮሐንስን ሞት ሰምቶ ለብቻው ወደ ምድረ በዳ መሄዱ ለምን ነበር?
- 👉 ደቀ መዛሙርቱ "ሕዝቡን አሰናብት" ሲሉ ኢየሱስ "እናንተ የሚበሉትን ስጧቸው" ማለቱ ምን ዓይነት ትምህርት ነው?
- 👉 አምስት እንጀራና ሁለት ዓሣ ለአምስት ሺህ ሕዝብ መብቃቱ ስለ እግዚአብሔር በረከት ምን ይነግረናል?
- 👉 አሥራ ሁለት መሶብ የተረፈው ቁርጥራጭ መሰብሰቡ ምንን ያሳያል?
- 👉 ይህ ተአምር ኢየሱስን እንደ አዲሱ ሙሴ (መና ያወረደው) እንዴት ያቀርበዋል?
- 👉 ኢየሱስ ወደ ሰማይ አቅንቶ መገረኩ በምግብ ወቅት ስላለን ምስጋና ምን ያስተምራል?
- 👉 ሕዝቡ ተመገበው መጠገባቸው ስለ መንፈሳዊ ጥግግት ምን ይነግረናል?
- 👉 ይህ ተአምር በዮሐንስ ወንጌል 6 ላይ ከተጠቀሰው ትርጉም ጋር እንዴት ይያያዛል?

ምዕራፍ 14:22-36 — በባሕር ላይ መራመድ

ምልክታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ በባሕር ላይ መራመዱ መለኮታዊነቱን ያሳያል²³። ጴጥሮስም ወደ እርሱ ለመምጣት ሞክሮ እምነት ሲያጣ መስጠሙ የእምነትን አስፈላጊነት ይገልጣል²³። "እኔ ነኝ አትፍሩ" የሚለው ቃል (I AM) መለኮታዊ ስም መሆኑን ያመለክታል¹⁴። በንንሴሬጥም ሰዎች ልብሱን ብቻ በመንካት ተፈውሰዋል²⁶።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

☞ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ቀድመው እንዲሻገሩ አዞ እርሱ ለጸሎት መቅረቱ ምን ያስተምረናል?

☞ በባሕር ላይ ሲመጣ አይተው "ምትሐት ነው" ማለታቸው ስለ ግንዛቤያቸው ምን ይላል?

☞ ጴጥሮስ በውኃ ላይ ለመራመድ መሞከሩ እና በነፋሱ መፍራቱ በሕይወታችን ውስጥ ከሚገጥሙ ፈተናዎች ጋር እንዴት ይያያዛል?

☞ "እኔ ነኝ አትፍሩ" የሚለው ቃል መለኮታዊ ስም መሆኑን እንዴት እንረዳለን?

☞ ታንኳይቱ ውስጥ ያሉት "በእውነት የእግዚአብሔር ልጅ ነህ" ብለው መስገዳቸው ምን ዓይነት ለውጥን ያሳያል?

☞ በንንሴሬጥ የነበሩ ሰዎች ኢየሱስን ለማግኘት ያሳዩት ትጋት ለእኛ ምን አርአያ ይሆንልናል?

☞ የልብሱን ዘርፍ በመንካት መፈወስ ስለ ክርስቶስ ኃይል ምን ይነግረናል?

☞ ኢየሱስ ጴጥሮስን "እጅህን ዘርግተህ ያዘው" ማለቱ መለኮታዊ ረዳትነትን እንዴት ያሳያል?

☞ በባሕር ላይ ያለው ማዕበል ጸጥ ማለቱ ከክርስቶስ ጋር ባለ ግንኙነት የሚገኝ ሰላምን እንዴት ይገልጻል?

☞ "ለምን ተጠራጠርህ?" የሚለው ጥያቄ ዛሬ ለእኛ ምን ትርጉም አለው?

ምዕራፍ 15:1-28 — የሰው ወግ እና የከነዓናዊቷ ሴት እምነት

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ፈሪሳውያን ስለ እጅ መታጠብ ኢየሱስን ሲወቅሱ፣ እርሱ ግን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በሰው ወግ እንደሚሸፍ ገለጠ¹²። ሰውን የሚያረክሰው ከአፍ የሚወጣ ክፋት እንጂ ያልታጠበ እጅ እንዳልሆነ አስተመመ²³። ወደ ጢሮስና ሲዶና ሄዶ የከነዓናዊቷን ሴት ልጅ ፈውሷል፤ ይህም ወንጌል ለአሕዛብም መሆኑን ያሳያል¹²።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- ☞ ፈሪሳውያን "የሽማግሌዎችን ወግ" ከእግዚአብሔር ቃል በላይ ያደረጉት በምን መልኩ ነው?
- ☞ "ቁርባን ነው" በማለት ወላጆችን አለመርዳት ግብዝነት የተባለው ለምንድን ነው?
- ☞ ሰውን የሚያረክሰው "ከአፍ የሚወጣ" መሆኑን ኢየሱስ እንዴት አብራራው?
- ☞ የከነዓናዊቷ ሴት እምነት "ቡችሎችም ከጌታቸው ማዕድ የሚወድቀውን ፍርፋሪ ይበላሉ" ማለቷ ምን ያስተምራል?
- ☞ ኢየሱስ ለሴትየዋ መጀመሪያ ዝም ማለቱ እምነቷን ለመፈተን እንደነበር እንዴት እንረዳለን?
- ☞ "የእስራኤል ቤት ለጠፉ በጎች" መላኩ መጀመሪያ ለአይሁድ ቅድሚያ መሰጠቱን እንዴት ያሳያል?
- ☞ "እንቺ ሴት እምነትሽ ታላቅ ነው" የሚለው አድናቆት ከአይሁድ እምነት ጋር ሲነጻጸር ምን ያሳያል?
- ☞ እግዚአብሔርን በከንፈር ማክበር ልብ ግን መራቁ በዛሬው አምልኮ እንዴት ይታያል?
- ☞ ሐሰተኛ ትምህርት "ዕውር ዕውርን ቢመራ" ከሚለው ምሳሌ ጋር እንዴት ይያያዛል?
- ☞ የከነዓናዊቷ ሴት ትሕትና ጸሎታችን መልስ እንዲያገኝ ምን ሚና ይኖረዋል?

ምዕራፍ 15:29-16:12 — አራት ሺህ መመገብ እና ምልክት መፈለግ

ምልክታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ አራት ሺህ ሰዎችን በሰባት እንጀራና በጥቂት ዓሣ መግቧል²⁶። ፈሪሳውያን ግን አሁንም ከሰማይ ምልክት ፈልገዋል²⁹። ኢየሱስም ከዮናስ ምልክት በቀር እንደማይሰጥ ደግሞ ተናገረ²⁹። ደቀ መዛሙርቱንም ከፈሪሳውያንና ከሰዱቃውያን "ርሾ" (ትምህርት) እንዲጠነቀቁ አስጠነቀቀ²³።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 አራት ሺህ መመገብ ከአምስት ሺህ መመገብ ጋር ያለው ተመሳሳይነት እና ልዩነት ምንድን ነው?
- 👉 ሕዝቡ ለሦስት ቀን ከኢየሱስ ጋር መቆየታቸው ስለ ቃሉ ያላቸውን ጥማት እንዴት ይገልጻል?
- 👉 ፈሪሳውያን የዘመኑን ምልክት አለማወቃቸው ለምን ነበር?
- 👉 "የዮናስ ምልክት" ለምን በተደጋጋሚ ተጠቀሰ?
- 👉 ደቀ መዛሙርቱ ስለ "ርሾ" ሲነገራቸው ስለ እንጀራ ማሰባቸው ምን ዓይነት መንፈሳዊ ድንዝዝና ነው?
- 👉 የፈሪሳውያን እና የሰዱቃውያን ትምህርት "ርሾ" የተባለው ለምንድን ነው?
- 👉 ሰባት መሶብ የተረፈው ቁርጥራጭ ምንን ያሳያል?
- 👉 አንካሶች፣ ዕውሮችና ዲዳዎች ሲፈወሱ ሕዝቡ የእስራኤልን አምላክ ማክበራቸው ምን ያሳያል?
- 👉 ኢየሱስ ለሕዝቡ "አዝናሎ" (Compassion) ማለቱ ለአካላዊ ፍላጎት ያለውን ግምት እንዴት ይገልጻል?
- 👉 የእግዚአብሔርን ተአምራት በፍጥነት መርሳት (እንደ ደቀ መዛሙርቱ) ምን ዓይነት መንፈሳዊ ጉዳት አለው?

ምዕራፍ 16:13-28 — የጴጥሮስ ምስክርነት እና ቤተ ክርስቲያን

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ጴጥሮስ "አንተ ክርስቶስ የሕያው እግዚአብሔር ልጅ ነህ" ብሎ በመስከፍ፣ ኢየሱስ በዚህ "ዓለት" ላይ ቤተ ክርስቲያኑን እንደሚሠራ ቃል ገባ¹³። ከዚያም መከራ ሊቀበል እንደሚገባው ሲናገር ጴጥሮስ ስለከለከለው "ወደ ኋላዬ ሂድ ሰይጣን" አለው⁹። ደቀ መዝሙርነት መስቀልን መሸከም መሆኑን ገለጸ²።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

☞ "ሰዎች የሰውን ልጅ ማን ይሉታል?" የሚለው ጥያቄ በወቅቱ የነበሩትን የተለያዩ ግንዛቤዎች እንዴት ይገልጻል?

☞ የጴጥሮስ ምስክርነት "ከሥጋና ከደም" ሳይሆን ከአብ መሆኑን ኢየሱስ መግለጹ ምንን ያሳያል?

☞ ቤተ ክርስቲያን የምትሠራበት "ዓለት" ጴጥሮስ ነው ወይስ ምስክርነቱ?²⁰

☞ "የመንግሥተ ሰማያት መከፈቻዎች" ለቤተ ክርስቲያን የተሰጠው ሥልጣን ምንድን ነው?

☞ ጴጥሮስ ኢየሱስን "አይሁንብህ" ማለቱ ለምን "የሰይጣን ሐሳብ" ተባለ?

☞ መስቀልን መሸከም እና ራስን መካድ በዘመናችን ለሚኖር ደቀ መዝሙር ምን ማለት ነው?

☞ "ነፍሱን ሊያድን የሚወድ ሁሉ ያጠፋታል" የሚለው ፓራዶክስ ትርጉሙ ምንድን ነው?

☞ ዓለምን ሁሉ ቢያተርፍ ነፍሱንም ቢያጣ ምን ይጠቅመዋል? የሚለው ጥያቄ ለሕይወታችን መመሪያ እንዴት ይሆናል?

☞ የሰው ልጅ በክብር ሲመጣ ለእያንዳንዱ እንደ ሥራው ዋጋውን ይሰጣል መባሉ ስለ ፍርድ ምን ይነግረናል?

☞ ከቆሙት አንዳንዶቹ የሰውን ልጅ በመንግሥቱ ሲመጣ እስኪያዩ ድረስ ሞትን አይቀምሱም ማለቱ ምን ማለት ነው?

ምዕራፍ 17:1-27 — መለወጥ (Transfiguration)

ምልክታ እና ትርጓሜ፦ ኢየሱስ በተራራ ላይ መልኩ ተለወጠ፤ ሙሴና ኤልያስም አብረውት ታዩ²⁸። ይህም ኢየሱስ የሕግ እና የነቢያት ፍጻሜ መሆኑን ያሳያል⁵። የኦብ ድምፅ "እርሱን ስሙት" በማለት የክርስቶስን የበላይነት አረጋገጠ⁵። ከተራራው ሲወርዱ ጋኔን ያለበትን ልጅ ፈውሷል፤ ደቀ መዛሙርቱ ያልቻሉት በእምነት ማነስ መሆኑን ገለጸ²⁷። በመጨረሻም ግጭትን ለማስወገድ የመቅደስ ግብርን በተአምር ከፈለ¹²።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፦

- ☞ በደብረ ታቦር ላይ የኢየሱስ መለወጥ ለደቀ መዛሙርቱ ምን ዓይነት ማረጋገጫ ሰጠ?
- ☞ ሙሴና ኤልያስ መገለጣቸው ከክርስቶስ ማንነት ጋር እንዴት ይያያዛል?
- ☞ "እርሱን ስሙት" የሚለው ቃል ከሙሴና ከኤልያስ ትምህርት በላይ የክርስቶስን ሥልጣን እንዴት ያሳያል?
- ☞ ደቀ መዛሙርቱ ጋኔንን ማውጣት ያልቻሉት ለምንድን ነው?
- ☞ "የሰናፍጭ ቅንጣት ያህል እምነት" ተራራን ያፈልሳል ማለቱ ምን ማለት ነው?
- ☞ ኢየሱስ ሁለተኛውን የሞት ትንቢት ሲናገር ደቀ መዛሙርቱ ለምን አዘኑ?
- ☞ የመቅደስ ግብርን ከዓሣ አፍ በወጣ ዲናር መክፈሉ ስለ ኢየሱስ አምላካዊ ዕውቀት ምን ይናገራል?
- ☞ "የመንግሥት ልጆች" ከግብር ነጻ ከሆኑ ኢየሱስ ግብር የከፈለው ለምንድን ነው?
- ☞ ኤልያስ ቀድሞ ይመጣል የሚለው ትንቢት በመጥምቁ የሐንስ እንዴት ተፈጸመ?
- ☞ በተራራ ላይ መቆየት ደስ የሚያሰኝ ቢሆንም ወደ ታች መውረድ (አገልግሎት) ለምን አስፈለገ?

ምዕራፍ 18: የቤተ ክርስቲያን ማኅበረሰብ (አራተኛው ስብከት)

ምዕራፍ 18:1-14 — ትሕትና እና ለታናሾች ጥንቃቄ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- በመንግሥተ ሰማያት የሚበልጠው እንደ ሕፃን ራሱን ዝቅ የሚያደርግ መሆኑን ኢየሱስ አስተመመ²⁰። ታናሾችን የሚያሰናክል በባሕር ውስጥ ቢሰምጥ እንደሚሻለው አስጠነቀቀ¹⁷። የጠፋውን በግ ፍለጋ የሚሄደው እረኛ ምሳሌ የእግዚአብሔርን ለእያንዳንዱ ነፍስ ያለውን ጥንቃቄ ያሳያል⁷።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ደቀ መዛሙርቱ "በመንግሥተ ሰማያት ከሁሉ የሚበልጥ ማን ነው?" ብለው መጠየቃቸው ምን ዓይነት ዝንባሌን ያሳያል?
- 👉 እንደ ሕፃን መሆን ሲባል ምን ዓይነት ባሕርያትን መላበስ ማለት ነው?
- 👉 "ከእነዚህ ከታናሾች አንዱን የሚያሰናክል" የሚለው ማስጠንቀቂያ ምን ያህል ከባድ ነው?
- 👉 እጅን ወይም እግርን መቁረጥ የሚለው ትምህርት ከኃጢአት መራቅ ጋር ያለውን ጥብቅነት እንዴት ይገልጻል?
- 👉 የጠፋው በግ ምሳሌ እግዚአብሔር ለእያንዳንዱ ግለሰብ ስላለው ዋጋ ምን ያስተምረናል?
- 👉 የእነዚህ ታናሾች መላእክት ዘወትር የአብን ፊት ያያሉ መባሉ ምንን ያመለክታል?
- 👉 "የሰው ልጅ የጠፋውን ሊያድን መጥቷልና" የሚለው ቃል የአገልግሎታችን ዓላማ እንዴት ይገልጻል?
- 👉 ታናሾችን "አትናቁ" የሚለው ትእዛዝ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንዴት ይተረጎማል?
- 👉 በዓለም መመዘኛ ታላቅ መሆንና በመንግሥተ ሰማያት ታላቅ መሆን ልዩነታቸው ምንድን ነው?
- 👉 የጠፋው በግ ሲገኝ እረኛው ለምን እጅግ ደስ ይለዋል?

ምዕራፍ 18:15-35 — ቤተ ክርስቲያን ተግባር እና ይቅርታ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ወንድም ቢበድል በሦስት ደረጃዎች (ብቻውን፣ በምስክሮች ፊት፣ በቤተ ክርስቲያን ፊት) መገሰጸ አንደኛው ሥርዓት ተቀምጧል⁷። ጴጥሮስ "እስከ ስንት ጊዜ ይቅር ልበለው?" ብሎ ለጠየቀው "ሰባ ጊዜ ሰባት" በማለት ወሰን የሌለው ይቅርታን አስተማረ²⁶። የክፉው ባሪያ ምሳሌ እኛ ይቅር ካልን እግዚአብሔርም ይቅር እንደሚለን ያስገነዝባል⁹።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 የበደለንን ወንድም "በአንተና በእርሱ መካከል ብቻ" ሆኖ መገሰጸ ለምን አስፈለገ?
- 👉 ቤተ ክርስቲያንን አልሰማ ያለውን "እንደ አሕዛብ ቁጠረው" ማለት ምን ማለት ነው?
- 👉 "ሁለት ወይም ሦስት በስሜ በሚሰበሰቡበት" የሚለው ተስፋ ከቤተ ክርስቲያን ሥልጣን ጋር እንዴት ይያያዛል?
- 👉 የጴጥሮስ "እስከ ሰባት ጊዜ" የሚለው አሳብ ከኢየሱስ "ሰባ ጊዜ ሰባት" ጋር ያለው ልዩነት ምንድን ነው?
- 👉 በአሥር ሺህ መክሊት ዕዳ እና በመቶ ዲናር ዕዳ መካከል ያለው ልዩነት የእግዚአብሔርን ይቅርታ እንዴት ይገልጻል?
- 👉 የክፉው ባሪያ ይቅር የተባለለትን ዕዳ ረስቶ ባልንጀራውን ማሰሩ ስለ ሰው ልብ ክፋት ምን ይናገራል?
- 👉 "ከባላንጀራችሁ ይቅር ካላላችሁ የሰማዩ አባታችሁ እንዲሁ ያደርግባችኋል" የሚለው ማስጠንቀቂያ እንዴት ይፈጸማል?
- 👉 "በምድር ያሰራችሁት በሰማይ የታሰረ ይሆናል" የሚለው ሥልጣን ለቤተ ክርስቲያን መሪዎች ምን ኃላፊነት ይሰጣል?
- 👉 የይቅርታ ወሰን የሌለው መሆን በክርስቲያናዊ ማኅበረሰብ ውስጥ ሰላምን እንዴት ያመጣል?
- 👉 ባልንጀራው ይቅርታ ሲጠይቀው "እታገሥሃለሁ" ብሎ ሳለ አለመታገሡ ምን ዓይነት ግብዝነት ነው?

ምዕራፍ 19 እስከ 23: ወደ ኢየሩሳሌም የሚደረግ ጉዞ

ምዕራፍ 19:1-15 — ስለ መፋታት እና ሕፃናት

ምልክታ እና ትርጓሜ:- ፈሪሳውያን ስለ መፋታት ለፈተና ጠየቁት፤ ኢየሱስ ግን ወደ መጀመሪያው የፍጥረት ሥርዓት በመመለስ መለሰላቸው¹²። መፋታት የሚፈቀደው በዝሙት ምክንያት ብቻ መሆኑን ገለጸ¹²። ሕፃናት ወደ እርሱ እንዳይመጡ የከለከሉትን ደቀ መዛሙርት ገሥጸ ባረካቸው²⁶።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ሙሴ ስለ መፋታት የፈቀደው "ስለ ልባችሁ ጥንካሬ" መሆኑን ኢየሱስ መግለጹ ምን ማለት ነው?
- 👉 በትዳር ውስጥ "እግዚአብሔር ያጣመረውን ሰው አይለየው" የሚለው መመሪያ ዛሬ ምን ፋይዳ አለው?
- 👉 በምንዝር ምክንያት ብቻ መፋታት መፈቀዱ በማቴዎስ ብቻ ለምን ተጠቀሰ?
- 👉 "ስለ መንግሥተ ሰማያት ራሳቸውን የሰለቡ" (Eunuchs) የሚለው ሐሳብ ምንን ያመለክታል?
- 👉 ደቀ መዛሙርቱ ሕፃናትን ለምን ከለከሉ?
- 👉 መንግሥተ ሰማያትን "እንደ ሕፃን" መቀበል ለምን ግድ ሆነ?
- 👉 ፈሪሳውያን "ለሰው በማናቸውም ምክንያት ሚስቱን መፍታት ይገባዋል?" ብለው የጠየቁት ለምን ነበር?
- 👉 ትዳር ከአንድ ወንድና ከአንዲት ሴት ውጭ ሊሆን እንደማይችል ኢየሱስ በዚህ ክፍል እንዴት አረጋገጠ?
- 👉 ሕፃናትን መባረኩ ስለ ክርስቶስ ርኅራኄ ምን ይነግረናል?
- 👉 የኢየሱስ ትምህርት በወቅቱ ከነበረው የሴቶች ሙብት ጥበቃ አንጻር እንዴት ይታያል?

ምዕራፍ 19:16-30 — ባለጸጋው ጎልማሳ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- አንድ ባለጸጋ ጎልማሳ የዘላለም ሕይወትን ለማግኘት ምን ማድረግ እንዳለበት ጠየቀ፤ ኢየሱስም ትእዛዛቱን እንዲጠብቅና ያለውን ሸጦ እንዲከተለው አዘዘው²⁶። እርሱ ግን ስላዘነ ተወው²²። ባለጸጋ ወደ መንግሥተ ሰማያት ከመግባት "ግመል በመርፌ ቀዳዳ ቢሾልክ ይቀላል" በማለት የሀብትን አደገኝነት ገለጠ²²።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ጎልማሳው "መልካም መምህር ሆይ" ማለቱ እና የኢየሱስ ምላሽ ስለ አምላክነት ምን ግንኙነት አለው?
- 👉 ኢየሱስ ትእዛዛቱን እንዲጠብቅ የጠየቀው ለምንድን ነው?
- 👉 "ያለህን ሸጠህ ተከተለኝ" የሚለው ትእዛዝ ለዚህ ሰው ለምን አስፈለገ?
- 👉 ባለጸጋው አዝኖ መሄዱ ሀብት በልቡ ውስጥ ያለውን ቦታ እንዴት ያሳያል?
- 👉 "ግመል በመርፌ ቀዳዳ" የሚለው ምሳሌ ምንን ይገልጻል?
- 👉 ደቀ መዛሙርቱ "እንግዲህ ማን ሊድን ይችላል?" ብለው ለምን ተደነቁ?
- 👉 "በእግዚአብሔር ዘንድ ሁሉ ይቻላል" የሚለው ቃል ስለ ድነት (Salvation) ምን ተስፋ ይሰጣል?
- 👉 ሁሉን ትተው ለተከተሉት ደቀ መዛሙርት የተሰጠው "መቶ እጥፍ" ዋጋ ምንድን ነው?
- 👉 "ፊተኞች ኋለኞች ኋለኞችም ፊተኞች ይሆናሉ" የሚለው ቃል በዚህ አውድ እንዴት ተገለጠ?
- 👉 ሀብታም መሆን ኃጢአት ባይሆንም እንቅፋት የሚሆነው መቼ ነው?

ምዕራፍ 20:1-16 — የወይኑ አትክልት ሠራተኞች ምሳሌ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ይህ ምሳሌ የእግዚአብሔርን ጸጋ እና ሉዓላዊነት ያሳያል³⁰። በልዩ ልዩ ሰዓት የገቡት ሠራተኞች እኩል ደሞዝ ተቀብለዋል¹⁶። ይህም እግዚአብሔር ከሰው የሥራ ብዛት ይልቅ በልግስናው እንደሚሰጥ ያሳያል²⁹። "ፊተኞች ኋለኞች ይሆናሉ" በሚለው መርህ ተደምድሟል³⁰።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- ☞ በጠዋት የገቡት ሠራተኞች ለምን አገረመረሙ?
- ☞ የቤቱ ጌታ "በገንዘቤ የወደድኩትን ላደርግ አይገባኝም?" ማለቱ ስለ እግዚአብሔር ሉዓላዊነት ምን ይላል?
- ☞ "ዓዲንህ ክፉ ናትን?" የሚለው ጥያቄ ቅናትን እንዴት ይገስጻል?
- ☞ ይህ ምሳሌ በአይሁድ እና በአሕዛብ መካከል ያለውን ግንኙነት እንዴት ይገልጻል?
- ☞ የመጨረሻው ሰዓት ሠራተኞች እኩል ማግኘታቸው ስለ ጸጋ ምን ያስተምረናል?
- ☞ "የተጠሩ ብዙዎች የተመረጡ ግን ጥቂቶች ናቸው" የሚለው ቃል ትርጉሙ ምንድን ነው?
- ☞ እግዚአብሔር ለምን ሁሉንም በእኩል ዓይን ያያል?
- ☞ በሥራችን ላይ ተመስርተን ከእግዚአብሔር ዋጋ መጠበቅ ምን ዓይነት አደጋ አለው?
- ☞ "ወደ ወይኔ አትክልት ሂዱ" የሚለው ጥሪ ዛሬ ለማን እየቀረበ ነው?
- ☞ ይህ ምሳሌ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ካለ የአገልግሎት ቅናተ ጋር እንዴት ይያያዛል?

ምዕራፍ 20:17-34 — የሞት ትንቢት እና የዙብዴዎስ ልጆች

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ ለሦስተኛ ጊዜ ስለ መከራው እና ትንሣኤው ተናገረ¹⁶።

የዙብዴዎስ ልጆች እናት ግን ለልጆቿ የሥልጣን ቦታ ለመነሻ¹⁶። ኢየሱስም "ሊያገለግልና ነፍሱን ቤዛ ሊሰጥ መጣ" በማለት እውነተኛ ታላቅነት ማገልገል መሆኑን አስተማረ²⁸።

ከኢያሪኮ ሲወጣ የሁለት ዕውሮችን ዓይን ከፈተ²⁴።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- ☞ ኢየሱስ ሦስተኛውን የሞት ትንቢት ለምን በዝርዝር ተናገረ?
- ☞ የዙብዴዎስ ልጆች እናት የሥልጣን ጥያቄ ስለ ደቀ መዛሙርቱ ግንዛቤ ምን ይነግረናል?
- ☞ "ጽዋዬን ትጠጣላችሁ" ማለቱ ወደ ፊት ስለሚገጥማቸው መከራ ምን ማረጋገጫ ነው?
- ☞ በአሕዛብ መሪዎች እና በመንግሥተ ሰማያት መሪዎች መካከል ያለው የታላቅነት ልዩነት ምንድን ነው?
- ☞ "የሰው ልጅ ሊያገለግልና ነፍሱን ቤዛ ሊሰጥ መጣ" የሚለው ቃል ለምን ወሳኝ ነው?
- ☞ ሁለቱ ዕውሮች ሕዝቡ ዝም በሉ ቢሏቸውም አጥብቀው መጮኻቸው ምን ያስተምረናል?
- ☞ ኢየሱስ አዝኖ ዓይናቸውን መንካቱ ስለ መለኮታዊ ርኅራኄው ምን ይገልጻል?
- ☞ "ምን ላደርግላችሁ ትወዳላችሁ?" የሚለው ጥያቄ ጸሎታችን ግልጽ መሆን እንዳለበት እንዴት ያሳያል?
- ☞ በጎን በኩል የተቀመጡት አሥሩ ደቀ መዛሙርት ለምን ተቆጡ?
- ☞ የኢየሱስ አገልጋይነት (Servanthood) ለዛሬው መሪዎች ምን አርአያ ይሆናል?

ምዕራፍ 21:1-22 — የሆሳዕና ጉዞ እና ቤተ መቅደስ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ በአህያ ውርንጭላ ላይ ሆኖ ወደ ኢየሩሳሌም መግባቱ የዘካርያስ 9:9 ትንቢት ፍጻሜ ነው።፩። ቤተ መቅደሱን በማጽዳት "የጸሎት ቤት" መሆኑን አወጀ¹⁶። ፍሬ የሌላትን በለስ በመርገም እስራኤልን ለሚጠብቃት ፍርድ ምሳሌ አደረጋት¹⁶።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ኢየሱስ በአህያ ውርንጭላ ላይ ሆኖ መግባቱ ስለ ንግሥናው ባሕርይ ምን ይላል?
- 👉 "ሆሳዕና ለዳዊት ልጅ" የሚለው የሕዝቡ ጩኸት የአይሁድ መሪዎችን ለምን አስቆጣ?
- 👉 ቤተ መቅደሱን ማጽዳቱ ስለ አምልኮ ንጽሕና ምን ያስተምረናል?
- 👉 "ቤቴ የጸሎት ቤት ይባላል" የሚለው ወቀሳ ዛሬ ለማን ይሠራል?
- 👉 በለስዋ ወዲያውኑ መድረቋ የእምነት ጸሎት ያለውን ኃይል እንዴት ያሳያል?
- 👉 በለስዋ እስራኤልን በምን መልኩ ትወክላለች?
- 👉 "በአህያ ላይ ተቀምጠህ ትመጣለህ" የሚለው ትንቢት ለምን ወሳኝ ሆነ?
- 👉 ሕፃናት በመቅደስ ውስጥ ሲዘምሩ ኢየሱስ ከሕፃናት አፍ ምስጋናን ማዘጋጀቱን እንዴት ገለጸ?
- 👉 "መጠራጠር ከሌለባችሁ..." የሚለው ቃል ለእምነት ጸሎት ምን ተስፋ ይሰጣል?
- 👉 ቤተ መቅደሱን የንግድ ቦታ ማድረግ ምን ዓይነት መንፈሳዊ ውድቀትን ያሳያል?

ምዕራፍ 21:23-22:14 — የሥልጣን ጥያቄ እና ምሳሌዎች

ምልከታ እና ትርጓሜ:- የኢየሱስ ሥልጣን ከየት እንደሆነ የጠየቁትን መሪዎች በመጥምቁ የሱህስ ጥያቄ አሳፈራቸው¹⁶። በክፉዎች ገበሬዎች እና በሰርግ ግብዣ ምሳሌዎች አማካኝነት መንግሥተ ሰማያት ከአይሁድ መሪዎች ተወስዳ ፍሬ ለሚያፈሩ እንደምትሰጥ ተናገረ⁴።
"የተጠሩ ብዙዎች የተመረጡ ግን ጥቂቶች ናቸው" በማለት ደመደመ¹²።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

👉 የኢየሱስን ሥልጣን የጠየቁት መሪዎች ለየሱህስ ጥያቄ ምላሽ መስጠት ያቃታቸው ለምንድን ነው?

👉 በሁለቱ ልጆች ምሳሌ ውስጥ "እሺ" ብሎ ያልሄደው ማንን ይወክላል?

👉 በክፉ ገበሬዎች ምሳሌ ውስጥ "ወራሹን" መግደላቸው የኢየሱስን ሞት እንዴት ይተነብያል?

👉 "ግንበኞች የናቁት ድንጋይ የማዕዘን ራስ ሆነ" የሚለው ቃል ፍጻሜ ምንድን ነው?

👉 የሰርግ ግብዣውን ያልተቀበሉ ሰዎች የደረሰባቸው ቅጣት ምንን ያመለክታል?

👉 በሰርግ ግብዣው ላይ "የሰርግ ልብስ ያልለበሰው" ሰው ምሳሌ ምን ያስተምራል?

👉 መንግሥተ ሰማያት ከእነርሱ ተወስዳ "ፍሬ ለሚያፈሩ ሕዝብ" መሰጠቷ ስለ ቤተ ክርስቲያን ምን ይላል?

👉 የካህናት አለቆች ምሳሌዎቹ ስለ እነርሱ እንደተነገሩ ባወቁ ጊዜ ምን ለማድረግ አስቡ?

👉 "በዚህ ድንጋይ ላይ የሚወድቅ ይቀጠቀጣል" የሚለው ማስጠንቀቂያ ትርጉሙ ምንድን ነው?

👉 የሰርግ ግብዣው ለሁሉም ክፍት መሆኑ ስለ ወንጌል ግብዣ ምን ይነግረናል?

ምዕራፍ 22:15-46 — ፈታኝ ጥያቄዎች

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ፈሪሳውያን ስለ ግብር፣ ሰዱቃውያን ስለ ትንሣኤ፣ የሕግ መምህራን ደግሞ ከሁሉ ስለሚበልጠው ትእዛዝ ጠየቁት¹⁶። ኢየሱስም በጥበብ መለሰላቸው²⁶። በመጨረሻም "መሲሕ የማን ልጅ ነው?" ብሎ በመጠየቅ፣ ዳዊት "ጌታዬ" ብሎ ስለጠራው መሲሕ አምላክ መሆኑን አሳየ⁸።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 "የቄሳርን ለቄሳር የእግዚአብሔርንም ለእግዚአብሔር ስጡ" የሚለው ምላሽ ምን ትርጉም ይሰጣል?
- 👉 ሰዱቃውያን ትንሣኤ ሙታን የለም ብለው ያቀረቡት ጥያቄ ስህተቱ የት ላይ ነበር?
- 👉 "እግዚአብሔር የሕያዋን አምላክ ነው" የሚለው ቃል ትንሣኤን እንዴት ያረጋግጣል?
- 👉 ከሁሉ የምትበልጠው ትእዛዝ (ፍቅር) ሁሉንም ሕግ እንዴት ይጠቃልላል?
- 👉 ኢየሱስ መዝሙር 110ን ጠቅሶ የጠየቀው ጥያቄ ፈሪሳውያንን ለምን ዝም አሰኛቸው?
- 👉 መሲሕ "የዳዊት ጌታ" መሆኑ ስለ መለኮታዊ ማንነቱ ምን ይናገራል?
- 👉 "በአንተ ዘንድ የእግዚአብሔር መንገድ በእውነት አለ" ብለው የመጡት ለምን ነበር?
- 👉 በትንሣኤ ዘመን ሰዎች "እንደ መላእክት" ይሆናሉ መባሉ ምን ማለት ነው?
- 👉 ሁለተኛይቱ ትእዛዝ (ባልንጀራን መውደድ) ከመጀመሪያዋ ጋር እንዴት ትገናኛለች?
- 👉 እነዚህ ጥያቄዎች ኢየሱስ በጠላቶቹ ፊት ያለውን ጥበብ እንዴት ያሳያሉ?

ምዕራፍ 23:1-39 — በፈሪሳውያን ላይ የተነገሩ ወዮታዎች

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ኢየሱስ በጻፎችና በፈሪሳውያን ግብዝነት ላይ ሰባት "ወዮታዎችን" ተናገረ¹⁷ ። የሚናገሩትን እንጂ የሚሠሩትን እንዳይከተሉ ሕዝቡን አስጠነቀቀ¹⁹ ። በውጭ የሚታዩ ግን በውስጥ የሞቱ "የኖራ መቃብሮችን" እንደሚመስሉ ገለጸ²⁷ ። በመጨረሻም ስለ ኢየሩሳሌም አልቀሰ⁷ ።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ፈሪሳውያን "በሙሴ ወንበር ተቀምጠዋል" ማለት ምን ማለት ነው?
- 👉 ክርስቲያኖች "መምህር" ወይም "አባት" ተብለው ከመጠራት እንዲቆጠቡ የተነገረው ለምንድን ነው?
- 👉 ሰባቱ "ወዮታዎች" በዋናነት የሚተቹት የትኞቹን የግብዝነት ባሕርያት ነው?
- 👉 "ትንኝን የምታጠሩ ግመልን ግን የምትውጡ" የሚለው ምሳሌ ምንን ይገልጻል?
- 👉 ፈሪሳውያን የነቢያትን መቃብር መሥራታቸውና የራሳቸውን አባቶች ክፋት መከተላቸው ያላቸው ግንኙነት ምንድን ነው?
- 👉 ኢየሱስ ኢየሩሳሌምን ሊሰበሰብ መፈለጉ ስለ መለኮታዊ ፍቅሩ ምን ይላል?
- 👉 "ቤታችሁ የተፈታ ሆኖ ይላችኋል" የሚለው ትንቢት እንዴት ተፈጸመ?
- 👉 "የቀይ ልብስ" (Phylacteries) ማብዛት ለታይታ የሚደረግ ሃይማኖታዊነትን እንዴት ያሳያል?
- 👉 በጽዋውና በውጭቱ ውስጥ ያለው ርኩሰት ምንን ያመለክታል?
- 👉 ጻፎችና ፈሪሳውያን "መንግሥተ ሰማያትን በሰው ፊት መቆለፋቸው" ምን ዓይነት በደል ነው?

ምዕራፍ 24 እና 25: የደብረ ዘይት ስብከት (አምስተኛው ስብከት)

ምዕራፍ 24:1-35 — የቤተ መቅደስ መፍረስ እና የምጽአት ምልክቶች

ምልክታ እና ትርጓሜ:- ደቀ መዛሙርቱ ስለ ቤተ መቅደስ መፍረስ እና ስለ ዓለም መጨረሻ ምልክት ጠየቁት³²። ኢየሱስ ስለ ሐሰተኛ ክርስቶሶች፣ ጦርነትና ስደት አስጠነቀቀ³²። "የጥፋት ርኩሰት" በተቀደሰው ስፍራ ሲቆም እንዲሸሹ አዘዘ³²። የምጽአቱ ምልክቶች በሰማያት እንደሚታዩና የሰው ልጅ በክብር እንደሚመጣ ገለጸ³³።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ደቀ መዛሙርቱ የጠየቁቸው ሦስቱ ጥያቄዎች ምንድን ናቸው?
- 👉 "እንዳትስቱ ተጠንቀቁ" የሚለው ማስጠንቀቂያ ዛሬ ለምን ወሳኝ ነው?
- 👉 የወንጌል በዓለም ሁሉ መሰበክ ከመጨረሻው መምጣት ጋር ያለው ግንኙነት ምንድን ነው?
- 👉 "የጥፋት ርኩሰት" የሚለው ትንቢት እንዴት ተፈጸመ?
- 👉 የሰው ልጅ መምጣት "እንደ መብረቅ" መሆኑ ስለ ምጽአቱ ግልጽነት ምን ይነግረናል?
- 👉 "ይህ ትውልድ አያልፍም" የሚለው ጥቅስ እንዴት ይተረጎማል?
- 👉 የበለስ ዛፍ ቅጠል ስታወጣ በጋ እንደቀረበ ማወቃችን ስለ ዘመኑ ምልክቶች ምን ያስተምረናል?
- 👉 "ዓለት በዓለት ላይ ሳይፈረስ አይቀርም" የሚለው ትንቢት መቼ ተፈጸመ?
- 👉 ስደት ሲመጣ "እስከ መጨረሻ የሚጸና እርሱ ይድናል" የሚለው ቃል ምን ዓይነት መተማመኛ ይሰጣል?
- 👉 በዚያን ጊዜ የሚመጣው "ታላቅ መከራ" ከዚህ ቀደም ከነበረው ጋር እንዴት ይነጻጸራል?

ምዕራፍ 24:36-25:30 — ንቃት እና ምሳሌዎች

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ያቺን ቀን እና ሰዓት ከአብ በቀር ማንም እንደማያውቅ ኢየሱስ ተናገረ³⁰። በመሆኑም እንደ ኖህ ዘመን ሰዎች ሳይሆን ንቁ መሆን ይገባል³⁴። በአሥሩ ቆነጃጅት ምሳሌ ዝግጁነትን፣ በመክሊት ምሳሌ ደግሞ ታማኝነትን አስተማረ²።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ያቺን ቀን ኢየሱስ "አያውቅም" መባሉ ምን ማለት ነው?
- 👉 የኖህ ዘመን ሰዎች ድንገተኛ ጥፋት ምን ዓይነት ማስጠንቀቂያ ይሰጠናል?
- 👉 "አንዱ ይወሰዳል አንዱ ይቀራል" የሚለው ሐሳብ ስለ መለየት ምን ይላል?
- 👉 በአሥሩ ቆነጃጅት ምሳሌ ውስጥ "ተጨማሪ ዘይት" መያዝ ምንን ያመለክታል?
- 👉 በመክሊት ምሳሌ ውስጥ ለአምስት፣ ለሁለት እና ለአንድ የተሰጠው ልዩነት ምን ያስተምራል?
- 👉 "ክፉና ሀኪተኛ ባሪያ" የተቀጣው ምንም ባለመሥራቱ መሆኑ ለክርስቲያኖች ምን ትምህርት ይሰጣል?
- 👉 ጌታው "በጥቂቱ ታምነሃል በብዙ እሾምሃለሁ" ማለቱ ስለ ሰማያዊ ዋጋ ምን ይነግረናል?
- 👉 "ዘይት ስጡን" ሲሉ ልባሞቹ ለምን ከለከሏቸው?
- 👉 ሙሽራው በዘገየ ጊዜ ሁሉም ማንቀላፋታቸው ስለ ደካማቸው ምን ይላል?
- 👉 በደጅ የቆሙትና "ጌታ ሆይ ክፈትልን" ያሉት ለምን አልተከፈተላቸውም?

ምዕራፍ 25:31-46 — የመጨረሻው ፍርድ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- የሰው ልጅ በክብር ሲመጣ ሕዝቦችን ሁሉ እንደ እረኛ ይለያል¹⁶። መመዘኛው "ከነዚህ ከታናናሾቹ ለአንዱ" የተደረገው በጎ ተግባር ነው²⁸። ጻድቃን ወደ ዘላለም ሕይወት፣ ኃጢአተኞች ደግሞ ወደ ዘላለም ቅጣት ይሄዳሉ¹⁷።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 በመጨረሻው ፍርድ ጊዜ የሰው ልጅ በምን ዓይነት ክብር እንደሚገለጥ ዘርዝሩ።
- 👉 በጎች እና ፍየሎች የሚለዩበት ዋና መመዘኛ ምንድን ነው?
- 👉 ጻድቃን "መቼ አየንህና አገለገልንህ?" ብለው መጠየቃቸው ምንን ያሳያል?
- 👉 "ለታናናሾቹ" ማድረግ ለክርስቶስ እንደማድረግ የሚቆጠረው ለምንድን ነው?
- 👉 ፍየሎቹ ያልተደረገላቸውን ነገር አለማድረጋቸው ለምን ለቅጣት አበቃቸው?
- 👉 "ለሰይጣን የተዘጋጀ ዘላለም እሳት" መኖሩ ስለ እግዚአብሔር ፍርድ ምን ይነግረናል?
- 👉 የተራቡትን ማብላትና የታሰሩትን መጠየቅ ከመንፈሳዊ ሕይወት ጋር እንዴት ይያያዛል?
- 👉 ይህ ትምህርት "በእምነት ብቻ መዳን" ከሚለው ሐሳብ ጋር እንዴት ይጣጣማል?
- 👉 "እናንተ የአባቴ ቡሩካን" የሚለው ጥሪ ለማን ይቀርባል?
- 👉 የዘላለም ቅጣት እና የዘላለም ሕይወት መኖሩ በሕይወታችን ውሳኔ ላይ ምን ተጽዕኖ ይኖረዋል?

ምዕራፍ 26 እስከ 28፡ ሕመማት እና ትንሣኤ

ምዕራፍ 26፡1-35 — ሴራ እና የጌታ እራት

ምልከታ እና ትርጓሜ፡- ኢየሱስ ፋሲካ ሲቃረብ አራተኛውን የሞት ትንቢት ተናገረ³¹። አንዲት ሴት ውድ ሸቶ በራሱ ላይ በማፍሰስ ለቀብሩ አዘጋጅቶ³¹። ይሁዳ በሠላሳ ብር አሳልፎ ለመስጠት ተስማማ¹⁶። በመጨረሻው እራት ላይ ኢየሱስ እንጀራውንና ጽዋውን "ሥጋዬና ደሜ" በማለት የአዲሱን ኪዳን መታሰቢያ መሠረተ³¹።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች፡-

- ☞ የካህናት አለቆች ኢየሱስን "በተንኮል ሊይዙት" ማሰባቸው ምንን ያሳያል?
- ☞ ሴቲቱ ሸቶውን ማፍሰሷ በደቀ መዛሙርቱ ዘንድ ለምን "ብክነት" ተባለ?
- ☞ ይሁዳ ለሠላሳ ብር መሸጡ ከትንቢት ጋር እንዴት ይያያዛል?
- ☞ የጌታ እራት "የአዲስ ኪዳን ደም" መባሉ ምን ትርጉም አለው?
- ☞ ጴጥሮስ "አልክድህም" ማለቱ በሰው አቅም መታመንን እንዴት ያሳያል?
- ☞ ይሁዳ "መምህር ሆይ እኔ እሆንን?" ብሎ መጠየቁ ምን ዓይነት ግብዝነት ነው?
- ☞ ኢየሱስ "ሥጋዬ ነው" እና "ደሜ ነው" ሲል ምን ማለቱ ነበር?
- ☞ ምስጋና አቅርበው መውጣታቸው በመዝሙር 113-118 (Hallel) የታጀበ መሆኑ ምን ያሳያል?
- ☞ "አንዱ እረኛውን ይመታል በጎቹም ይበተናሉ" የሚለው ትንቢት እንዴት ተፈጸመ?
- ☞ ይህ ፋሲካ ከድሮው የግብፅ ፋሲካ በምን ይለያያል?

ምዕራፍ 26:36-75 — ጌቴሴማኒ እና መያዝ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- በጌቴሴማኒ ኢየሱስ "ጽዋው እንዲያልፍ" ቢጸልይም ለአብ ፈቃድ ተገዛ¹⁶። ይሁዳ በመሳም አሳልፎ ሰጠው³⁸። በሊቀ ካህናቱ በቀያፋ ፊት ቀርቦ "የእግዚአብሔር ልጅ ነኝ" በማለቱ ለሞት ተፈረደበት¹⁶። ጴጥሮስም በውጭ ሆኖ ሦስት ጊዜ ካደው¹⁶።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- ☞ ኢየሱስ በጌቴሴማኒ "ነፍሴ እስከ ሞት ድረስ አዘነኝ" ማለቱ ምን ይነግረናል?
- ☞ "መንፈስ ተዘጋጅታለች ሥጋ ግን ደካማ ናት" የሚለው ቃል ለምን ተነገረ?
- ☞ ይሁዳ ለመያዝ ምልክት አድርጎ "መሳም"ን መጠቀሙ ምን ዓይነት ክህደት ነው?
- ☞ ኢየሱስ "ሰይፍ የሚያነሱ በሰይፍ ይጠፋሉ" ማለቱ ምን ያስተምራል?
- ☞ ሊቀ ካህናቱ "በሕያው እግዚአብሔር አምልሃለሁ" ሲለው ኢየሱስ የሰጠው ምስክርነት ምን ነበር?
- ☞ የጴጥሮስ ክህደት እና ተጸጽቶ ማልቀሱ ምን ያሳያል?
- ☞ ኢየሱስ ራሱን ለመከላከል መላእክትን አለመጥራቱ ለምን ነበር?
- ☞ ምስክሮቹ በሐሰት ሲመሰክሩ ኢየሱስ ዝም ማለቱ ምን ያሳያል?
- ☞ "በኃይል ቀኝ ሲቀመጥ... በደመና ሲመጣ ታያላችሁ" ማለቱ ምን ዓይነት ትንቢት ነው?
- ☞ ደቀ መዛሙርቱ ሁሉ ትተውት መሸሻቸው ስለ ሰው ድካም ምን ይነግረናል?

ምዕራፍ 27:1-66 — ስቅላት እና ቀብር

ምልከታ እና ትርጓሜ:- ይሁዳ ራሱን አንቆ ሞተ¹⁶። ኢየሱስ በጳሊጦስ ፊት ቀርቦ ዝም አለ¹⁶። ጳሊጦስ ኢየሱስን ሊፈታው ቢፈልግም ሕዝቡ ግን "በርባንን ፍታ" ብለው ጮኹ። 7። ኢየሱስ ጎልጎታ ላይ ተሰቀለ²። በሞተ ጊዜ የቤተ መቅደስ መጋረጃ ተቀደደ፣ ምድር ተናወጠች¹⁵። በዮሴፍ አርማትያስ መቃብር ተቀበረ¹⁶።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- ☞ ይሁዳ ብሩን መመለሱ እና ራሱን ማጥፋቱ ስለ ጸጸት ምን ይነግረናል?
- ☞ ጳሊጦስ "የአይሁድ ንጉሥ ነህን?" ላለው ኢየሱስ የሰጠው ምላሽ ምን ነበር?
- ☞ የጳሊጦስ ሚስት ስለ ኢየሱስ ማስጠንቀቋ ምንን ያሳያል?
- ☞ ሕዝቡ "ደሙ በእኛና በልጆቻችን ላይ ይሁን" ማለታቸው ምን ዓይነት ኃላፊነት ነው?
- ☞ የቤተ መቅደስ መጋረጃ መቀደድ ምን መንፈሳዊ ትርጉም አለው?
- ☞ የመቶ አለቃው "በእውነት ይህ የእግዚአብሔር ልጅ ነበረ" ብሎ መሰከረ ለምን ነበር?
- ☞ "ኤሎሄ ኤሎሄ ለማ ሰበቅታኒ" የሚለው ጩኸት ምን ማለት ነው?
- ☞ በመስቀል ላይ የነበሩት ሰዎች "ከመስቀል ውረድና እናምንሃለን" ማለታቸው ምን ዓይነት ፈተና ነበር?
- ☞ ዮሴፍ አርማትያስ የኢየሱስን ሥጋ ለመቅበር መደፈሩ ምን ያሳያል?
- ☞ መቃብሩ የታተመው እና የተጠበቀው ለምንድን ነው?

ምዕራፍ 28:1-20 — ትንሣኤ እና ታላቁ ተልእኮ

ምልከታ እና ትርጓሜ:- መልአኩ ለሴቶቹ "ተነስቷል" ብሎ አበሰረ²። ኢየሱስም ተገለጠላቸው¹⁶። በመጨረሻም ኢየሱስ በገሊላ ተራራ ታላቁን ተልእኮ ሰጠ²። "ሁሉን በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችሁ ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው" አላቸው²። "እስከ ዓለም ፍጻሜ ከእናንተ ጋር ነኝ" በሚል ቃል ደመደመ²።

ተግባራዊ የውይይት ጥያቄዎች:-

- 👉 ሴቶች የመጀመሪያ የትንሣኤ ምስክሮች መሆናቸው ምን ትርጉም አለው?
- 👉 የመቃብሩ ድንጋይ የተንከባለለው ለምንድን ነው?
- 👉 የካህናት አለቆች ትንሣኤውን ለመሸፈን ገንዘብ መስጠታቸው ምን ያሳያል?
- 👉 "ሥልጣን ሁሉ በሰማይና በምድር ተሰጠኝ" ማለቱ ለተልእኮው ምን መሠረት ነው?
- 👉 ታላቁ ተልእኮ ማስተማርን፣ ማጥመቅን እና ደቀ መዛሙር ማድረግን እንዴት ያጠምራል?
- 👉 "እስከ ዓለም ፍጻሜ ከእናንተ ጋር ነኝ" የሚለው ቃል ምን ዓይነት መጽናኛ ይሰጣል?
- 👉 መግደላዊት ማርያምና ሌላዋ ማርያም ወደ መቃብር የሄዱት ለምን ነበር?
- 👉 ኢየሱስ ሴቶቹን "አትፍሩ ሂዱና ለወንድሞቼ ንገሩ" ማለቱ ምን ያሳያል?
- 👉 በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም ማጥመቅ ስለ ሥላሴ አንድነት ምን ይነግረናል?
- 👉 ይህ ወንጌል "እግዚአብሔር ከእኛ ጋር ነው" (አማኑኤል) በሚል ተስፋ መጠናቀቁ ምን ፋይዳ አለው?

እካራካሪ ጥያቄዎች እና ምሁራዊ ምላሾች

☛ **ማቴዎስ ወንጌሉን የጻፈው በምን ቋንቋ ነው? ምሁራን እንደሚሉት ማቴዎስ በመጀመሪያ በአረማይክ ጽፎ ሊሆን ይችላል ቢባልም፤ አሁን ያለው የግሪክ ቅጂ ግን ራሱን የቻለና የተዋቀረ እንጂ ከትርጉም የመጣ አይመስልም⁴።**

☛ **የማቴዎስ እና የሉቃስ የትውልድ ሐረግ ለምን ይለያያል? ማቴዎስ የዮሴፍን ሕጋዊ የንግሥና መስመር (Legal Line) ሲከተል፤ ሉቃስ ደግሞ የማርያምን የሥጋ መስመር (Biological Line) እንደተከተለ ይገመታል¹¹።**

☛ **ኢየሱስ ሕግን "አልሸርም" ካለ (5:17)፤ ለምን አንዳንድ የአሪት ሥርዓቶች ተቀየሩ? ኢየሱስ ሕግን የሻረው ሳይሆን "የፈጸመው" (Fulfill) እንደሆነ ከሕይወቱ እንመለከታ፤ ይህም ማለት የሕግን እውነተኛ መንፈሳዊ ትርጉም ወደ ፍጻሜው አምጥቶታል²።**

☛ **"ይህ ትውልድ አያልፍም" (24:34) የሚለው ቃል ስህተት ነውን? አብዛኞቹ ምሁራን ይህ ቃል በ70 ዓ.ም የደረሰውን የኢየሩሳሌም ጥፋት እንጂ የዓለም መጨረሻን እንደማያመለክት ይስማማሉ³²።**

☛ **መንፈስ ቅዱስን መሰደብ የማይሰረይ ኃጢአት መሆኑ ከይቅርታ ጋር እንዴት ይጣጣማል? ይህ ኃጢአት የእግዚአብሔርን ግልጽ ሥራ በጭካኔና ሆን ብሎ የሰይጣን ነው ብሎ በመቃወም ንስሐ ለመግባት ፈቃደኛ አለመሆን ነው¹⁷።**

☛ **ማቴዎስ ለምን ኢየሱስን እንደ "አዲሱ ሙሴ" አቀረበ? የአይሁድ አማኞች ኢየሱስ በአሪት ዘዳግም 18:15 የተነገረለት "እንደ ሙሴ ያለ ነቢይ" መሆኑን እንዲረዱ ለማድረግ ነው⁵።**

☛ **ሱብአ ሰገል መቼ ነው ኢየሱስን የነበኙት? እንደ ማቴዎስ ዘገባ ኢየሱስ በቤት ውስጥ በነበረበት ወቅት ነው፤ ይህም ከልደቱ በኋላ እስከ ሁለት ዓመት ባለው ጊዜ ውስጥ ሊሆን ይችላል¹¹።**

☛ **ኢየሱስ "ሰላምን ለመስጠት አልመጣሁም" (10:34) ማለቱ ምን ማለት ነው? ይህ ቃል ወንጌል በሚያመጣው ውሳኔ ምክንያት በቤተሰብ ውስጥ ሊፈጠር የሚችለውን መለያየት የሚገልጽ ንግግር ነው¹⁷።**

☛ **በመስቀል ላይ "አምላኬ አምላኬ ለምን ተውኸኝ?" ማለቱ አብ ወልድን ትቶታል ማለት ነው? ኢየሱስ መዝሙር 22ን በመጥቀስ የሰውን ልጅ ኃጢአት ተሸክሞ የተቀበለውን መከራ**

እካራካሪ ጥያቄዎች እና ምሁራዊ ምላሾች

☛ "የጥፋት ርኩሰት" (24:15) ምንድን ነው? ታሪካዊ ተርጓሚዎች በ70 ዓ.ም ሮማውያን በመቅደሱ ውስጥ ያደረጉትን ርኩሰት ሲሉ፣ ወደፊት ተርጓሚዎች ደግሞ የሐሰተኛው ክርስቶስ መገለጥ ይሉታል³²::

☛ ለምንድን ነው ማቴዎስ "መንግሥተ እግዚአብሔር" ከሚል ይልቅ "መንግሥተ ሰማያት" የሚለውን የሚመርጠው? አይሁድ የእግዚአብሔርን ስም በቀጥታ ከመጥራት የሚቆጠቡ በመሆናቸው ማቴዎስ ይህን ባህል ጠብቋል¹²::

☛ ኢየሱስ "ፍጹማን ሁኑ" (5:48) ሲል ምን ማለቱ ነው? እዚህ ላይ "ፍጹም" ማለት "የበለለ" ወይም "ለታለመለት ዓላማ የተሟላ" ማለት እንጂ ስህተት የማይሠራ ማለት አይደለም²²::

☛ በምዕራፍ 27 ላይ የይሁዳ አሟሟት ከሐዋርያት ሥራ 1 ጋር ለምን ይለያያል? ሁለቱ ዘገባዎች የአንዱን ታሪክ የተለያዩ ገጽታዎች (ራስን መስቀልና መውደቅ) የሚገልጹ እንጂ የሚቃረኑ አይደሉም²⁴::

☛ መቃብሩን የጠበቁት ወታደሮች ለምን ምስክር አልሆኑም? ወታደሮቹ በገንዘብ ተደልለው የሐሰት ወሬ እንዲያሰራጩ በአይሁድ መሪዎች ተደርገዋል¹⁶::

☛ በማቴዎስ 16:18 ላይ "ዓለት" የተባለው ጳጥሮስ ነው? ካቶሊኮች ጳጥሮስ ነው ሲሉ፣ ፕሮቴስታንቶች ግን የጳጥሮስ ምስክርነት (ኢየሱስ ክርስቶስ መሆኑ) ነው ይላሉ¹²::

☛ በምዕራፍ 27:52 ላይ የተጠቀሰው የቅዱሳን ትንሣኤ ለምን በሌሎቹ ወንጌላት አልተጠቀሰም? ማቴዎስ የኢየሱስ ሞትና ትንሣኤ ያለውን ዓለም አቀፋዊና ተአምራዊ ኃይል ለማሳየት የመረጠው ልዩ ዘገባ ነው³¹::

☛ "ወደ ፊተና አታግባን" የሚለው ጸሎት እግዚአብሔር ሰውን ይፈትናል ማለት ነው? እግዚአብሔር ማንንም አይፈትንም፤ ጸሎቱ ግን ከፊተና ኃይልና ከሰይጣን ወጥመድ እንዲጠብቀን የሚቀርብ ልመና ነው²::

እካራካሪ ጥያቄዎች እና ምሁራዊ ምላሾች

☛ አሕዛብ ሴቶች በኢየሱስ ሐረግ ውስጥ መካተታቸው ለአይሁድ አንባቢያን ምን መልእክት ነበረው? የእግዚአብሔር መንግሥት ለሁሉም ሕዝብ ክፍት መሆኑንና መሲሐ የሁሉም አዳኝ መሆኑን ለማሳየት ነው¹¹።

☛ ማቴዎስ ወንጌሉን የደመደመው "ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ" ብሎ ከሆነ፣ እርጉቱ የለም ማለት ነው? ማቴዎስ ትኩረቱ በኢየሱስ ቀጣይነት ያለው መገኘት ላይ እንጂ በታሪካዊ እርጉቱ ላይ አይደለም፣ እርጉቱ በሉቃስ በዝርዝር ተጽፏል¹⁵።

☛ ኢየሱስ ለምን ራሱን "የሰው ልጅ" ብሎ ይጠራል? ይህ መጠሪያ በዳንኤል 7 ላይ ያለውን መለኮታዊ ሥልጣን ያለው መሲሐ እንዲሁም ሰብአዊነቱን በአንድ ላይ የሚገልጽ ስም ነው⁴።

☛ ማቴዎስ 18:17 ላይ "ቤተ ክርስቲያን" መባሉ መቼ እንደተመሰረተ ያሳያል? ይህ ቃል በኢየሱስ ዘመን የነበረውን የአይሁድ ማኅበረሰብ (Qahal) እና ወደ ፊት ለሚመጣው የክርስቶስ ማኅበረሰብ መሠረት መሆኑን ያሳያል⁷።

ብገጽ

1. Reading Matthew across the Centuries Bible Interp, accessed April 24, 2026, <https://bibleinterp.arizona.edu/articles/reading-matthew-across-centuries>
2. Summary of the Gospel of Matthew - Bible Survey GotQuestions.org, accessed April 24, 2026, <https://www.gotquestions.org/Gospel-of-Matthew.html>
3. Who Was Matthew Written To? The Gospel's Audience - Bart Ehrman, accessed April 24, 2026, <https://www.bartehrman.com/who-was-matthew-written-to/>
4. Gospel of Matthew - Wikipedia, accessed April 24, 2026, https://en.wikipedia.org/wiki/Gospel_of_Matthew
5. Summary of the Book of Matthew Overview - Cyber Chapel, accessed April 24, 2026, <https://cyber-chapel.org/sermons/matt/notes/MattSummary.pdf>
6. "Five Discourses" in Matthew Holy Cross Lutheran Church, accessed April 24, 2026, <https://holycross.360unite.com/posts/new-page/five-discourses-in-matthew>
7. The Story Of The Storytellers - The Gospel Of Matthew From Jesus To Christ FRONTLINE PBS, accessed April 24, 2026, <https://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/religion/story/matthew.html>
8. Lesson 1: Matthew Chapter 1 - Blue Letter Bible Courses, accessed April 24, 2026, <https://study.bible/lesson/97>

9. Structure of the Gospel of Matthew – Biblical Scholarship, accessed April 24, 2026, <https://biblicalscholarship.wordpress.com/2020/01/17/structure-of-the-gospel-of-matthew/>
10. Matthew Chapter 1 (28 chapters in 28 days) – Upwards Church, accessed April 24, 2026, <https://upwards.blog/2016/01/03/matthew-chapter-1-28-chapters-in-28-days/>
11. Inductive Bible Study on Matthew 1 – Study Guide for Small Groups – Study and Obey, accessed April 24, 2026, <https://studyandobey.com/inductive-bible-study/matthew-studies/matthew-1/>
12. The Gospel of Matthew: A Verse By Verse Commentary By Don Stewart – Subsplash.com, accessed April 24, 2026, https://cdn.subsplash.com/documents/4F3F27/_source/a32a564c-1d5b-4686-b5fd-94cd1777fda9/document.pdf
13. The Gospel of Matthew: Summary and Outline – OverviewBible, accessed April 24, 2026, <https://overviewbible.com/matthew/>
14. Chapter By Chapter: Matthew VerseNotes, accessed April 24, 2026, <https://versenotes.org/chapter-by-chapter/matthew/>
15. Mobile Matthew 26-28 Guide, accessed April 24, 2026, https://account-media.s3.amazonaws.com/28474/uploaded/m/0e20619117_1763952389_mobile-matthew-26-28-guide-part-10.pdf

16. Matthew - Executable Outline - Study Resources - Blue Letter Bible, accessed April 24, 2026, <https://www.blueletterbible.org/study/eo/Mat/Mat000.cfm>
17. The hard words of Jesus - Evangelical Focus, accessed April 24, 2026, <https://evangelicalfocus.com/fresh-breeze/834/the-hard-words-of-jesus>
18. Various Difficult Scripture Passages (1): Explanation of Matt. 11:20-24; Luke 10:13-16, accessed April 24, 2026, <https://sb.rfpa.org/various-difficult-scripture-passages-1/>
19. “Five Discourses of Matthew”, accessed April 24, 2026, <https://austind90.org/wp-content/uploads/2011/05/five-discourses-of-matthew.pdf>
20. Five Discourses of Matthew - Wikipedia, accessed April 24, 2026, https://en.wikipedia.org/wiki/Five_Discourses_of_Matthew
21. Matthew 5 – The Sermon on the Mount - Enduring Word, accessed April 24, 2026, <https://enduringword.com/bible-commentary/matthew-5/>
22. 7 Hard Sayings of Jesus - Seedbed, accessed April 24, 2026, <https://seedbed.com/7-hard-sayings-of-jesus/>
23. Critical Scholarship of Matthew IssuesWithMatthew.com, accessed April 24, 2026, <https://issueswithmatthew.com/criticism-of-matthew/>
24. 20 Questions You Never Thought to Ask about the Gospels... But Need to, accessed April 24, 2026, <https://zondervanacademic.com/blog/20-questions-you-never-thought-to-ask-about-the-gospels-but-need-to>

25. The Authorship of Matthew's Gospel: A Re-assessment - American Journal of Biblical Theology., accessed April 24, 2026,

https://www.biblicaltheology.com/light/The%20Authorship%20of%20Matthew%E2%80%99s%20Gospel_%20A%20Re-assessment.pdf

26. The Gospel Of Matthew - Bible Study Guides, accessed April 24, 2026,

https://www.biblestudyguide.org/ebooks/copeland/matt_so.pdf

27. The Offensive Words of Jesus - Bob Russell Ministries, accessed April 24, 2026,

<https://bobrussell.org/the-offensive-words-of-jesus/>

28. TGC Course Knowing the Bible: Matthew 12-week Bible Study, accessed April 24, 2026,

<https://www.thegospelcoalition.org/course/knowing-bible-matthew/>

29. The Gospel of Matthew → Controversies and Parables - Study Guide, accessed April 24, 2026,

<https://yalebiblestudy.org/courses/the-gospel-of-matthew/lessons/controversies-and-parables-study-guide/>

30. Difficult Sayings of Jesus Series The Summit Church, accessed April 24, 2026,

<https://summitchurch.com/series/difficult-sayings-of-jesus>

31. The persuasive function of the blood of Jesus in Matthew 26:28 - ResearchGate, accessed April 24, 2026, https://www.researchgate.net/publication/382462791_The_persuasive_function_of_the_blood_of_Jesus_in_Matthew_26_28
32. LIBERTY UNIVERSITY JOHN W. RAWLINGS SCHOOL OF DIVINITY A Comparison of Preterist and Futurist Theologies of the Olivet Discourse, accessed April 24, 2026, <https://digitalcommons.liberty.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2382&context=masters>
33. JESUS: A PRETERIST OR A FUTURIST?* - Legacy Standard Bible Translation Notes, accessed April 24, 2026, <https://tyndale.tms.edu/wp-content/uploads/2021/09/tmsj14a.pdf>
34. Leaving 'Left Behind' Behind: Sixteen Ways to Read Matthew 24 with the Grain of Scripture, accessed April 24, 2026, <https://davidschrock.com/2025/02/06/leaving-left-behind-behind-sixteen-ways-to-read-matthew-24-with-the-grain-of-scripture/>
35. Controversial Bible Topics Explained: Truth From Scripture Alone True Words Baptist Church, accessed April 24, 2026, <https://truewordsbaptist.org/controversial-bible-topics-explained/>
36. Matthew 26:28 - Verse-by-Verse Bible Commentary - StudyLight.org, accessed April 24, 2026, <https://www.studylight.org/commentary/matthew/26-28.html>

ብሔራዊ

37. Matthew 26:28 Commentaries: for this is My blood of the covenant, which is poured out for many for forgiveness of sins. - Bible Hub, accessed April 24, 2026,

<https://biblehub.com/commentaries/matthew/26-28.htm>

38. Matthew 26-28 ScriptureCentral, accessed April 24, 2026,

<https://scripturecentral.org/archive/books/book-chapter/matthew-26-28>

39. Best Commentaries on Matthew - The Gospel Coalition, accessed April 24, 2026,

<https://www.thegospelcoalition.org/recommendation/best-commentaries-matthew/>

40. Preterism, Futurism, Historicism, or Idealism? - The Reformed Classicalist, accessed April 24, 2026,

<https://www.reformedclassicalist.com/home/preterism-futurism-historicism-or-idealism>

41. Cracking the Code of Preterism - Critical Issues Commentary, accessed April 24, 2026,

<https://cicministry.org/commentary/issue100.htm>

 ከጥናቱ በኋላ፡ የቀጣይ ጉዞ ጥሪ

የማቴዎስን ወንጌል በጥልቀት አብረን ስለመረመርን እግዚአብሔር ይመስገን! 🙏 ይህ ጥናት እዚህ ጋር አያበቃም፤ ይልቁንም የክርስቶስ ደቀ መዝሙር የመሆን የዕድሜ ልክ ጉዞ መጀመሪያ ነው። ቃሉን በልባችሁ አሳድሩት፤ በሕይወታችሁም መስክሩት።

 ቀጣይ እርምጃዎች

ያጠኑትን ያካፍሉ፡- በዚህ መጽሐፍ የተማሩትን አንድ እውነት ቢያንስ ለአንድ ሰው በማካፈል የወንጌል አምባሳደር ይሁኑ። 🗨️

በጸሎት ይትጉ፡- የተማሩት ቃል በውስጥዎ ፍሬ እንዲያፈራሩና ሕይወትዎን እንዲለውጥ ዘወትር ወደ ጌታ መጸለይ አይዘንጉ። 🙏

ሌሎች ጥናቶችን ያግኙ፡- የሕይወት እንጀራ አገልግሎት ሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎችንና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርቶችን በተመሳሳይ መልኩ አዘጋጅቷል። ሊያገኙዎቸው የሚፈልጉ ከሆነ ጥያቄዎን ያድርሱን። በተጨማሪም ስለዚህ ጥናት ያለዎትን አስተያየት፣ ጥያቄ ወይም ምስክርነት መስማት እንሻለን። የእርስዎ መልዕክት ለእኛ ትልቅ ብርታት ነው። 📩

- **Website:** <https://ethiopiansite.com/>
- **Telegram:** https://t.me/YehiwotEnjera_Official
- **Facebook:** <facebook.com/YehiwotEnjera>
- **Youtube:** <https://www.youtube.com/@yehiwotEnjera>
- **Email:** tsegaewnet@gmail.com

 የጌታችን የተስፋ ቃል

እያሱስ በማቴዎስ ወንጌል መጨረሻ ላይ ለደቀ መዛሙርቱ የሰጠው ተስፋ ዛሬም ለእርስዎ ነው፡-
" ...እነሆም እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ።" (ማቴዎስ 28:20) 📖

የአምላክ ጻጋና ሰላም ከእናንተ ጋር ይሁን!

👑 የንጉሥ ወንጌል!

የማቴዎስ ወንጌል ከብሉይ ኪዳን ትንቢቶች ተነስተው በናዝሬቱ ኢየሱስ ፍጹሜ ያገኙትን ድንቅ የእግዚአብሔር ታሪኮች የያዘ ውድ መዝገብ ነው። ይህ "የማቴዎስ ወንጌል ጥልቅ ጥናት" መጽሐፍ፣ አንባቢው የክርስቶስን ንጉሥነት፣ የመንግሥተ ሰማያትን ምስጢርና የደቀ መዝሙርነትን ጥሪ በጥልቀት እንዲረዳ ታስቦ የተዘጋጀ ግልጽና ቀላል መመሪያ ነው። 📖

🌱 በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ምን ያገኛሉ?

የቃሉን ፍቺ፡- ውስብስብ የሚመስሉ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ለሕይወት በሚመች መልኩ ተብራርተው የቀረቡበት። ✨

የታሪክ አውድ፡- የወንጌሉ ጸሐፊ ማቴዎስ ለምን እንደጻፈና መልእክቱ በወቅቱ ለነበሩትም ሆነ ለዛሬው ትውልድ ያለውን ትርጉም የሚያሳይ። 🌍

የሕይወት ትግበራ፡- እውነትን ከእውቀት ባለፈ በዕለት ተዕለት ኑሮ እንዴት መለማመድ እንደሚቻል የሚጠቁም ተግባራዊ ትምህርት። 🕯️

ይህ መጽሐፍ ለግል ጥናት፣ ለቤተሰብ አምልኮ ወይም በቡድን ለሚደረግ የመጽሐፍ ቅዱስ ውይይት ተመራጭ ነው።

ያግኙን 📞 📱

🌐 Website: <https://ethiopiansite.com/>

📠 Telegram: <https://t.me/YehiwotEnjera> Official

👥 Facebook: facebook.com/YehiwotEnjera

▶ Youtube: <https://www.youtube.com/@yehiwotEnjera>

✉ Email: tsegawnet@gmail.com

